ארץ-ישראל מארק פאר די חלוצות אין א"י, שבת און זונט. פעב. 8-9 אין פרץ זאל

טאגיג ביידע אונטן

זון אויפגאנג — 7.59.
זון אונטערגאנג — 5.26.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואכרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 25. Winnipeg, Tuesday Feb. 4, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

דינסטאג ו' שבט, תר"ץ.

פראָצעסן פון אראבישע פאָנראָמשטשיקעס זוערן פאָרגעזעצט

150 סטודענטן אָפּגעשיקט פון מאָסקווע צו קאָלעקטיווזירן אידישע קאָלאָניעס

(ספּעציעלע טעלעגראַמעס צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטא")

מאָסקווע, פעב. 4 (איטא). — הונדערט מיט פופציק סטודענטן פון מאָסקווע זיינען אָפּגעפאָרן קיין ווייס-רוסלאנד און אוקראַינע ווי קאָמיסאַרן אין די אידישע קאָלאָניעס. זייער אַרבעט וועט באַשטיין אין דורכפירן די קאָלעקטיוויזירונג און האָבן דעם אויפזיכט אויפ'ן פאַרזייען די פעלדער דעם פרילינג.

אייזדער זיי זיינען אָפּגעפאָרן פון מאָסקווע, האָבן זיי אויף א פאַראַזאַמלונג אויסגעהערט אינסטרוקציעס פון מערעזשינען און טשעטשעריסקין, פירער פון דער יעווסעקציע, ווי אַנצופירן די אַרבעט.

י. נאָלדע, אַזעט טוער, באַגלייט די פון זייוואָס פאָרן קיין קרים, און ק. ה. סטראַשון, געווען פירער פון רוסישן "אַרט", פאָרט מיט קיין כערסאָן.

די פראַגע פון שיקן קאָמיסאַרן אין די אידישע קאָלאָניעס באַגעגנט זיך מיט גרויסע שווערקייטן. די אַרבעט פון קאָלעקטיוויזירונג דאַרף, איינגעלאַדן, דורכגעפירט ווערן פון אַרבעטער און נים פון סטודענטן. אָבער די אידישע אַרבעטער האָבן נים קיין שום חשקעס פאָרן, ווייסנדיק גוט די שטימונג צווישן די אידישע קאָלאָניעס און זייענדיק זיכער, אַז זיי קאָנען זיך באַגעגענען דאָרטן מיט א קענגערשאַפט אַדער ווידערשטאַנד. דער אַזעט פון דער פאַר געצוואונגען צו באַשעפטיקן פאַר דעם צוועק סטודענטן פון די אַזוי גערופענע "מערב אוניווערסיטעטן", — נעמלאַך, פון מאָסקווער און פון טימיראַזעוועער אַגראָר-קולטורעלע אינסטיטוטן.

א פּספּעציעלע קאָמיסיע פון אַזעט פאַרט אויף אַרויס אין די שטעטלאַך וואָס נעמען זיך בשכנות מיט די קאָלעקטיוויזירטע דיסטריקטן, כדי צו זעען וואָס קאָן געטאָן ווערן פאַר זיי, — ווייל די קאָלעקטיוויזירונג פון'ם אומגעגנס באַרויבט די שטעטלאַך פון וועלכע ס'איז פרנסה קוואַלן און אפילו די בעל-מלאכה'ס האָבן נים קיין שום אויסזיכטן אויף אַרבעט.

לאָדן הויז אין צוזאַמענשטוים מיט דעפּוטאַטן הויז צום ערשטן מאַל אין א סך יאָרן

לאָנדאָן, פעב. 4. — דאָס לאָרדן הויז האָט צום ערשטן מאָל אין א צאָל יאָרן אָפּגעזאָגט זיך פון דורכפירן א געזעץ, ווי דאָס דעפּוטאַטן הויז האָט עס פאַרלאַנגט, וואָס שאַפט א קריטישע לאַגע פאַר דער רעגירונג.

די פראַגע איז געווען ווגען דער אויסשפּרייטונג פון דער ווירקונג פון'ם אַרבעטסלאָזיקייט פאַרזיכערונג ביל אויף נייע קאַפּאַציטעטן. דאָס הויז האָט עס אָנגענומען, אָבער די לאָרדן האָבן צוגעגעבן צוויי אַמענדמענטס: א דער ביל זאָל זיין גוט בלויז אויף איין יאָר, און אַז א שטראָף זאָל אַרויפגעלייגט ווערן אויף אַרסבעטסלאָזע, וואָס זאָגן זיך אָפּ פון אַנגעמען פאַרנעשלאָגענע אַרבעט.

דאָס הויז האָט דערנאָך צוריקגעוואָרפן ביידע אַמענדמענטס און איבערגעגעבן דעם ביל צוריק צו די לאָרדן מיט א בקשה נוט צו הייסן אים. די לאָרדן האָבן אויפגעגעבן דעם שטראָף אַמענדמענט, אָבער האָבן ווידער גוטגעהייסן דעם צייט אַמענדמענט.

די רעגירונג איז איצט אין א שווערער לאַגע, אָבער קיין רעגירונגס קרזיזס, בלויבט מען, וועט מען איצט נים דערלויבן, בדי נים צו שטעלן אין געפאר די אַרבעט פון דער פלאָטן קאָנפערענץ.

מען רעדט וועגן מעגלאַכע וואלן דאָס יאָר

לאָנדאָן, פעב. 4. — "אויב רייט האָנ. דייוויד לאָיד דזשאָרדזש וועט אויף ווייטער פאַרבלייבן דער פירער פון דער ליבעראַלער פּאַרטיי, איז עס א זיכערע זאַך אַז אין ענגלאַנד וועלן דאָס יאָר פאָרקומען אַלגעמיינע וואַלן".

די דאָזיקע מיינונג וואָס דאָ אַרויסגעזאָגט ר. סי. מאַריסאָן, דער פאַרלאַמענטס מיטגליד פון לייסטער, איז א שטאַרקע אָנצייכן פון דער אַלגעמיינער מיינונג אין לאַנד.

אין דער זעלבער צייט האָט רייט האָנ. נאַרייבל פילפּ סנאָודען, טשענסלאָר אָף עקסטשעקער, שוין באַשטאַנט אַז אויב די קאָנסערוואַטיוון וועלן אָננעמען אַזאַ מיטעל, וועט ער באַשולדיקן זיין פאַרגעגנער פאַר די פאַרגעזעלערטע שטייערן צוליב זייער פינאַנציעלער פּאָליטיק צו לעבן אויף קאַפּיטאַל אַנשטאַט אויף איינקונפט.

פאָרשלאָג צו פאַרבאָטן פּריוואַטע מעדיצינישע פּראַקטיק אין רוסלאַנד

מאָסקווע, פעב. 4. — מ. פאַפּאָוו, פון יושר איבערקערן.

וולאַדימירסקי האָט באַפוילן די קלייניקס און נעזונטהייט רעזאָרטן, וואו נים ארבעטער פאַרבאָטן מער פּלאַץ ווי אַרבעטער, אַז מען זאָל פון איצט אָן צוערשט אַריינגעמען אַלע אַרבעטער וואָס ווענדן זיך נאָך הילף. ערשט דאַן ווען עס וועלן בלייבן פּלעצער, קאָן מען אַריינגעמען איך נים ארבעטער, אָבער פאַר א סך העכערע פּרייזן וואָס זיי וועלן מוזן באַצאָלן.

דאָקטוירים, וואָס זיינען פאַרבונדן מיט מלוכה אינסטיטוציעס, איז שוין פאַרבאָטן געווארן אויפצונעמען פּריוואַטע פּאַציענטן. דאָס האָט שוין שטאַרק באַשרייבן די מעדיצינישע באַדינונג וואָס קומען אין מאַרסעיל. מיט 41 איבער נול. מעדיסין האָט האָט געהאַט 38, און קאַלנאַרי — 36 איבער נול.

ווינינפּעג האָט אויך געהאַט א זוניקן, מילדן טאָג, מיט א טעמפּעראַטור וואָס האָט דערגרייכט ביז 16 איבער נול.

הרב יודעלאָוויטש, בא־וואוסטער ניו־יאָרקער רב, געשטאָרבן

(ספּעצ. טעלעג. צו ד. א. וו. דורך "איטא")

ניו יאָרק, פעב. 4 (איטא). — הרב אברהם-אהרן יודעלאָוויטש, פּרעזידענט פון רבנים פאַרבאַנד פון די פאַראייניקטע שטאַטן און קאַנאַדע, איז דאָ זונטאָג געשטאָרבן אין עלטער פון 82 יאָר, נאָך א קראַנקהייט פון זעקס חדשים.

הרב יודעלאָוויטש איז געבאָרן געווארן אין נאָוואַראַדאָק, מינסקער גובערניע, אין רוסלאַנד, צו 17 יאָר האָט ער שוין גע־קאָנען סמיכה אויף רבנות. ער האָט פאַר־נומען עטלאַכע רבנות עמטער אין רוס־לאַנד און דערנאָך איז ער אויעקגעפאָרן קיין ענגלאַנד, וואו ער האָט אָפּגעוואונען צוואַנציק יאָר. אין די פאַראייניקטע שטאַ־טען האָט ער זיך באַזעצט אין יאָר 1909.

נ. שיפער קומט אהער מאָרגן פרי

נ. שיפער, געווענענער ווינינפּעגער תושב וועלכער וואוינט איצט אין ארץ-ישראל, קומט אויף א באַזוך קיין ווינינפּעג. ער קומט אהער אָן מאָרגן (מיטוואָך), 8 אינ־דערפרי, מיט דער סי. פּי. אר.

מר. שיפער האָט אויסגערעכנט זיין באַ־זוך קיין קאַנאַדע צו דער צייט פון דער ציוניסטישער קאָנווענשאָן אין מאָנטרעאָל, וואו ער האָט אָפּגעגעבן אַ אַפּטיסיטישן באַריכט וועגן דער לאַגע אין ארץ-ישראל.

"טעקסי טרייבער באַרויבט פון א פאַסאַשיר

וואַנקאָווער, ב. ק., פעב. 3. — דען מענינג, היגער טעקסי-טרייבער, אין באַ־דויבט געווארן פון א פאַסאַשיר שבת אינדערפרי, און האָט פאַרלאָרן זיין געלט און זיין אַוטאָמאָביל. דער רויבער האָט ביי אים אויף צוגענומען זיין האַנד-זיי־גערל, אָבער דער האָט עס אים צוריקגע־קערט, ווען ער האָט באַמערקט אַז אויפ־שריפט אויפ'ן זייגערל.

יונגער פידל ווירטאָוו פאַרדאַמט דזשאַו

בעני ראַבינאָוו, 21 יאָר אַלט, א אידי־שער אימיגראַנטן קינד פון דער ניו-יאָר־קער געגאַנ, וועלכער האָט זיך אויסגעהאַ־דעוועט אין גרויס אַרעסקייט אויף דער איסט סייד און אין איצט א באַרימטער פידל ווירטואָז, האָט דאָ נעכטן געשפּילט א פּריוואַטן קאָנצערט פאַר דעם ווינינפּע־גער מוזיקאַלישן פּרוּוען קלוב.

דער יונגער ראַבינאָוו האָט זיך נעכטן אויסגעדריקט אין אַן אינטערוויו ווענן מיר־זיך ווי פאָלגט:

"דזשאַז איז איינע פון די גרעסטע מאַ־דערנע איבלען וואָס פאַר'סמ'ט די הער־צער און פאַרטעמפּט די מוחות פון די יונ־גע מענשן פון דעם איצטיקן דור. אָבער ערנסטע קלאַסישע מוזיק פיינערט אויס די נשמה אין הייליקייט".

פרילינג וועטער אין די פריירי פראָווינצן

מילדער וועטער האָט געהערשט אין די פריירי פּראָווינצן פאַר די לעצטע עטלאַכע טעג. דאָס וואַרמסטע פּלאַץ איז געווען לעטבריידזש, מיט 41 איבער נול. מעדיסין האָט האָט געהאַט 38, און קאַלגאַרי — 36 איבער נול.

14-יאָריקער יתום, וואָס איז אינגאַנצן גרוי געוואָרן ווי אַן אַלטער מאַן, דערציילט וועגן פאַגראָם אויף צפת'ער בית-יתומים. — 27 חברונ'ער אַראַבער פאַרהערט וועגן תער שחיטה אין סלאָנימס הויז.

(ספּעציעלע טעלעגראַמעס צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטא")

ירושלים, פעב. 4 (איטא). — אין חיפה קומט איצט פאַר דער פּראָצעס פון זיבן ווערן אָנגעקלאָגט אויף א פּרעלימינאַרי אַראַבער פון צפת, וועלכע האָבן אַטאַקירט אַן פאַרברעכן דאַרטן דעם אידישן בית־יתומים אין דער צייט פון די ראַיאָטן און האָבן פאַרוואונדעט זיין יתומים און צוויי אַנדערע אידן.

דער הרסה דאָקטאָר יעקב עפשטיין, א אידישער פּאָליציסט און קאַפּיטאַן פאַראַ־דיי זיינען צוויי זעהן פאַר דער אַנ־קלאַגע. די וויכטיקסטע עדות זיינען אָבער די יתומים זעלבסט, וועלכע האָבן דער־קענט די פּאַגראָמשטשיקעס און האָבן דערציילט ווי זיי האָבן געשריען "פּיליעס די אידן!"

איינער פון די יתומים, אייזיק טויס־טער, פערצן יאָר אַלט, איז געווארן גראָ ווי אַן אַלטער פון שרעק.

חברון, פעב. 4 (איטא). — 27 אַראַבער חברון, פעב. 4 (איטא). — 27 אַראַבער ווערן פאַר דער פּראָצעס פון זיבן ווערן אָנגעקלאָגט אויף א פּרעלימינאַרי אַראַבער פון צפת, וועלכע האָבן אַטאַקירט פאַרהער אין באַטייליקן זיך אין דער שחי־טה אין סלאָנימס הויז, וואו 23 אידן זיי־נען גע'הרג'עט געווארן און 14 פאַרוואונ־דעט געווארן. צוויי אָנגעקלאָגטע גע־פינט זיך נאָכער עלדין, סלאָנימס א גע־וועזענער פּרעזעלאַכער פריינט. צוויי די עדות אין דאָ אַן אַראַבישער פּאָליציסט, וועלכער האָט דערקענט איינעם פון די אָנ־געקלאָגטע וואָס האָט דורכגעבראָכן די טיר פון סלאָנימס הויז.

ירושלים, פעב. 4 (איטא). — דער אָפּע־לאַציאָנס געריכט האָט באַפרייט 2 אַראַ־בער וואָס זיינען פריער פאַראורטיילט גע־ווארן צו דריי חדשים טורמע, יעדערער פאַר באַטייליקן זיך דעם צווייטן נאָוועמ־בער אין א דעמאָנסטראַציע און שרייען "נידער מיט די באַלפור דעקלאַראַציע!"

איינוואַנדערונג קיין קאַנאַדע געפאַלן אויף צוויי פּראָצענט אין פאַרגלייך מיט לעצטן יאָר

אָטאַוואַ, פעב. 3. — די אימיגראַציע קיין קאַנאַדע פאַר די נייַן חדשים פון'ם לויפנדיקן פיסקאַלן יאָר, פון אַפּריל 1 ביז דעצ. 31טן, 1929, איז געווען 384,141. — א פאַרקלענערונג אויף 2,729 אָדער צוויי פּראָצענט, אין פאַרגלייך מיט דעם זעלבן פּעריאָד לעצטן יאָר.

פון דעם סך-הכל זיינען געווען 58,846 ברייטישע; 26,165 פון די פאַראייניקטע שטאַטן; 25,018 פון צפון מערב אייראָפּע, און 31,355 פון 33 אַנ־ערע נאַ־ציאָנאַליטעטן.

די ברייטישע אימיגראַציע איז פאַר דעם פּעריאָד געוואַקסן אויף 7,921 אין פאַרגלייך מיט דעם זעלבן פּעריאָד לעצטן יאָר; די אימיגראַציע פון די שטאַטן איז געוואַקסן אויף 1,292, און פון צפון-מערב אייראָפּע אויף 389. די אימיגראַציע פון אַלע אַנדערע לענדער איז געפאַלן אויף 12,331.

פאַר די זעלבע נייַן חדשים האָבן 636, 24 קאַנאַדער, וועלכע זיינען אַרויסגעפאָ־רען אין די שטאַטן מיט'ן אַבזיכט צו באַזעצן זיך דאָרטן, צוריקגעקערט זיך קיין קאַנאַדע. די דאָזיקע צוריקגעקערטע קאַנאַדער זיינען נים איינגעשלאָסן אין די אימיגראַציע ציפערן.

שווערע שטראָף פאַרזאַרגט אין ביל פאַר כא־שעפטיקן אומגעזעצלאַכע אימיגראַנטן

וואַשינגטאָן, פעב. 4 (איטא). — דער ביל פון קאָנגרעסמאַן פעטמאַן, פון טעק־סאַס, וואָס פאַרבאָט צו באַשעפטיקן אומ־געזעצלאַכע אימיגראַנטן, איז היינט אַריינ־געגאַנגען געווארן אין הויז.

דער ביל לויטעט: "עס זאָל זיין אומ־געזעצלאַך פאַר וועלכער ס'איז פּערזאָן, קאָמפּאַני, שותפות אָדער קאָרפּאָראַציע אויף וועלכן ס'איז אופן וויסנדיק צו באַ־שעפטיקן וועלכע ס'איז פּערזאָן פאַר וועל־כער ס'איז אַרבעט, אויב יענער איז נים געזעצלאַך אין די גרעניצן פון די פאַראייַ־ניקטע שטאַטן".

א שטראָף פון פינף טויזנט דאָלאַר ווערט פאַרגעשריבן פאַר ברעכן דעם גע־זעץ, וואָס קאָן איינגעמאַכט ווערן פון'ם שולדיקן דורכ'ן געריכט ווי א געוויינלאַ־כער חוב. דער שולדיקער קאָן אָבער אויף אָנגעקלאָגט ווערן ווי א קרימינאַלער פאַר־ברעכער און באַשטראָפט ווערן מיט נים וויייניקער ווי טויזנט און נים מער ווי צוואַנציק טויזנט דאָלאַר, אָדער מיט טור־מע פון איין יאָר ביז צען יאָר, — אָדער אַ געלט שטראָף, אַ טורמע.

פון דעם געלט וואָס מען קריגט ווי א דאָזיקער פאַרשטעלונג.

אַנב - אורחא

פון מארק

ישועות ונחמות אויף אידן

זאָכן באַוועגן זיך זייער שנעל אינ'ם לאַנד פון סאָוועטן.

אַט ערשט האָבן די פעדעראַל-דראָפטן אונז געבראַכט פון מאָסקווע בסדר'דיקע ידיעות וועגן אַלץ נייע און נייע גזירות אויף אידן, — דאָס הייסט אויף געוועזע־נע הענדלער, א קאַטאַגאָריע צו וועלכער אונזערע אידעלאַך, בעווגותינו הרבים, באַלאַנגען זייער אין א גרויסער מאַס.

עס האָט שוין נאָר אויסגעזעען, אַז דער מיליאָן דעקלאַסירטע אידן, מענער, פרוי־ען און קינדער, זיינען ביז איינעם פאַר־אורטיילט צו א שווערלאַכן טויט פון אויסצערונג, אַז מען וועט זיי קיינמאָל מער נים לאָזן קיין קאָפּ אויפהויבן.

און מיטאַמאָל — נייע ישועות: דער צוריקקער פון וואַל-רעכט צו געוועזענע קלענערע הענדלער (אמת, נאָר אין רוס־לאַנד גופא, נים אין אוקראַינע און ווייס־רוסלאַנד), — וואָס מיינט זייער רעכט צו לעבן; די דערלויבעניש פאַר קינדער פון דעקלאַסירטע צו באַזוכן די עלעמענ־טאַרע סאָוועטישע שולן, דאָרטן וואו עס איז נאָר פאַראַן פּלאַץ פאַר זיי, און, צום סוף, דער באַשלוס פון'ם "נאָס-פּלאַן" צו אָרגאַניזירן צענדליקער טויזנטער אידישע בעל-מלאכה'ס אין ארטעלן און פאַרקאַרן זיי מיט רוי-שטאָף.

אמת, א סך פון די דאָזיקע "ישועות" זיינען פון זייער באַשרייַנקטן כאַראַקטער, און זיינען בלויז דער צוריקקער פון די אַמאָל עלעמענטאַרסטע מענשלאַכע רעכט צו א קליינעם טייל פון די, ביי וועמען מען האָט זיי אַבסאָלוט אומזיסט אוועק־גערויבט.

אָבער דאָס איז דאָך בלויז אויף וויפל'ס איז שייך אונזער "בורזשואזן" יושר; דער סאָוועטישער יושר איז א גאַנץ אַנ־דערער. און, אויב דאָרטן האָט מען באַ־שלאָסן קעגן דער פולשטענדיקער אויסראַ־טונג פון די וואָס האָבן אַמאָל אויס נוט צוזיגן דיקן דער הענדלער (מיט א חכשר פון דער סאָוועט רעגירונג זעלבסט), דאַרפן מיר זיין דאַנקבאַר דערפאַר . . .

***

אַט טאַקע ערשט נים לאַנג צוריק האָב איך געהערט פון מענשן מיט א שטאַרק אַנטוויקלטן געפיל פון "יושר", אויסדרו־קען פון צאָרן קעגן די נייעס אַנענטורן, למאי זיי פאַרשפּרייטן "נים-נעשטיגענע און נים געפלוגענע" ידיעות וועגן די דריפות אויף די דעקלאַסירטע אידן.

די איצטיקע ידיעות וועגן די הנחות וואָס מען מאַכט פאַר די דעקלאַסירטע, וועט זייער יושר געפיל דיקטירן, זיי־נען יא אמת, — און, נים טראַכטנדיק קיין סך, וועלן זיי מיט טריאומף דער־קלערן:

"אהא, זעט איר, ווי ליגנעריש די ניי־עס אַנענטורן, זיינען געווען. די סאָוועט רעגירונג טראַכט נאָר אין דער אמת'ן וועגן דעם, ווי צו פאַרלייכטערן די שווע־רע לאַגע פון די דעקלאַסירטע".

נאָך מיין שכל נאָך קומט אָבער אויס, אַז די דאָזיקע "ישועות" זיינען ערשט דער באַוויזיין פון די דריפות.

מען דאַרף דאָך, לכשל, נים צוריקקערן קיין וואַל-רעכט, וועגן מען נעמט עס פרי־ער נים צו, און מען דאַרף נים אַראָפּנע־מען דעם פאַלבאַט פון עלעמענטאַרער בילדונג פאַר קינדער פון דעקלאַסירטע, וועגן מען מאַכט אים לכתחילה נים.

***

דער אמת איז, אַז איר קאָנט קיינמאָל נים וויסן, וואָס די סאָוועט רעגירונג וועט טאָן מאָרגן.

זי האָט איר ציל פאַר די אויגן, און די מיטלען צום ציל — זאָל כאַפּן דער טיי־וועל.

מען לערנט עס אַזוי: "זאָל איך גיין אַזוי" . . . און מען גייט דערווייל. אין דער גאַנג נים קיין נוטער, ציט מען אים צוריק, און מען כאַפּט אַן אַנדערן. קיין אָפּמאַך "בלי חרטה ובלי דריי" גילט דאָרט נים.

האָט מען נעדאַרפט, ווי עס האָט אויס־געזעען, "נעפּ", איז "נעפּ" געווען א גאַנג; דאָרט מען אַן עקסטרעם לינקע ריכטונג, איז דאָס א גאַנג; דערזעט מען אַז מען וועט אַזוי מיליאָנען מענשן אויעקשטעלן אין דער קאַטעגאָריע פון פאַרצווייפלטע, וואָס זיינען געווען ווערן צו לעבנס דורך פאַרברעכנס, כאַפּט מען דעם גאַנג צוריק.

***

אין דער דאָזיקער וואַקלדיקער פּאָלי־טיק וואַרפן זיך די מער באַוועגלאַכע אי־דישע קאָמוניסטן צו א סך וויייטערע עק־סטרעמען, ווי זייערע גויאישע חברים.

זיי פאַרשפּעטיקן אַביסל אַלעמאָל, אָבער דערפאַר טוען זיי אָפּ די זאַך א סך גרינדלאַכער.

די פירנדיקע אידישע קאָמוניסטן זיינען געוואָרן אויזלכע ערשט טיף אין די יאָ־רען פון דער רעוואָלוציע, — איינעקע פון זיי, ווי ליטוואַקאָוו, למשל, ערשט נאָכ־דעם ווי ער איז געווען זיכער, אַז די באַל־שעוויסטישע רעגירונג איז "דאָ צו פאַר־בלייבן".

דערפאַר זיינען זיי אָבער געווארן 200 פּראָצענטיקע קאָמוניסטן, און שטרייבן זיך אָן, מיט אַלע כחות צו דערוויזן, ווי געטריי זיי זיינען.

מאָכן זיי דורך אויפ'ן קערפּער פון דעם חרוב'ן אידישן שטעטל די זעלבע אָפּעראַציעס, וואָס די רוסישע קאָמוניסטן מאַכן דורך איבער דעם גאַרמאָלן רוסישן דאָרף.

דאָרף מען, למשל, פאַרפאָלגן "קולא־קעס", וואו זשע נעמט מען אידישע קו־לאַקעס, אַז אידישע פּויערס זיינען דאָ אַזוי ווייניק און זיי זיינען אַזוי אַרים? מאַכט מען "קולאַקעס" פון די געוועזע־נע אידישע הענדלער, וואָס שטאַרבן צען מאָל א טאָג פון הונגער, מען רודפ'ט

(שלום אויף לעצטער זייט)

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

אין קווינס טעאַטער

מאָרגן, מיטוואָך אָוונט, פירט אויף די קווינס טעאַטער טרופּע צום דריטן און לעצטן מאָל די דערפאָלגרייכע אָפּערעטע "נאַטאַשאַ", מיט פלאָרענס וויינס אין מאָ־רים אוישער אין די הויפּט ראָלן.

"נאַטאַשאַ", האָט נאַנץ גוט אויסגעטר־מען ביים עולם און די קווינס טעאַטער פאַרוואַלטונג דערוואַרטעט מאָרגן ביי־נאַכט א גרויסן עולם. חוץ די געסט שפּילט אויך מר. לואיס קרעמער זייער א אינטערעסאַנטע ראָל אין וועלכער ער צייר־בענט זיך אויס. ליבהאַבער פון לייכטער פאַרווייַלונג וועלן זיך אַמוזירן ביי דער פאַרשטעלונג.

סאָוועטישער אַמבאַסאַדאָר אין פאַ־ריז האָט מורא פאַר אַטאַקע

פאַריז, פעב. 4. — וואָלעריאַן דאַוונג־לעווסקי, סאָוועטישער אַמבאַסאַדאָר אין פאַריז, האָט נעהאַט שמועסן מיט'ן געוועזע־נעם אויסערן מיניסטער בריאַן און מיט פרעמיער טאַרדיא און האָט זיי דערציילט, אַז די רוסישע מאָנאַרכיסטן אָרגאַניזירן אַן אַטאַקע אויף דער סאָוועטישער אַמבאַסאַ־דע. צו זוכן דאָרטן זייער פאַרשוואונדע־נעם פירער, גענעראַל קוטיעפּאָוו.

דאָוונגאָלעווסקי האָט זיך געשוואָרן פאַר פרעמיער טאַרדיא, אַז די אַמבאַסאַדע האָט גאָרנישט נים צו טאָן מיט קוטיעפּאָוו פאַרשווינדונג. ער האָט אויסגעדריקט זיין אַנטרעסונג קעגן די פאַרזיער צייטונגען, וואָס באַהויפּטן, אַז אַנעגען פון נע. פע. אַ. האָבן נעפאַנגען דעם מאָנאַרכיסטישן גע־נעראַל.

לאָנדאָן, פעב. 4. — פון ריגע ווערט באַריכטעט, אַז די סאָוועטישע געהיימע פּאָליציי האָט פאַר די לעצטע עטלאַכע טעג אַרעסטירט אַ גרויסע מענגע פון אַרבעטער אין לעטבריידזש, אַן אַרבעטער אין אַ פאַבריק אין מאָסקווע, אַ פּרעזידענט פון אַ פאַבריק אין מאָסקווע, אַ פּרעזידענט פון אַ פאַבריק אין לענינגראַד, אַ פּרעזידענט פון אַ פאַבריק אין ווייטעבסק

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.

דאָס אידישע וואָרט

Office and Place of Business: New. Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

א פרידנס דעמאָנסטראַציע

בעת די פראָטן קאָנפערענץ אין לאָנדאָן האָט אין איין פשט'לען זיך וועגן דעם, ווי מען זאָל צשטעלן צו דער פראַגע פון באַגרעניצן די קריגס פלאָטן, האָט די בריטישע רעגירונג געצייגט מיט ממשות דיקע מעשים, ווי מען דאַרף דאָס טאָן: פאַר די לעצטע פאָר וואָכן האָט זי אליין געשניטן כאַדייטנדיק איר אייגענע פלאָטן-ביי פראָגראַם.

צוערשט האָט די בריטישע רעגירונג ענדגילטיק אָפּגעשטעלט דעם ביי פון צוויי צען-טויזנט טאָניקע קרייצערן. וועלכע מען האָט שוין געהאַט אָנגעהויבן בויען. אין וועלכע מען האָט צייטווייליק סוספּענדירט, ווען פרעמיער מאַקדאָנאַלד איז געפאָרן קיין וואַשינגטאָן צו פרעזידענט הואָווער. לעצטע וואָך האָט די רעגירונג ווייטער פאַרקלענערט איר פלאָטן-ביי פראָגראַם פאַר דעם לויפנדיקן יאָר, וועלכע איז שוין גוטגעהייסן געוואָרן פון פאַרלאַמענט, נאָך אויף אין צען-טויזנט טאָניקן קרייצער אין איין בייבטן קרייצער.

די קאָנפערענץ וועט אויגנבליק דורכגעפירט ווערן אין אַן אַמאָספערע פון אומצופרידן אין פאַרדאַכט. יעדער צד איז חושד דעם צווייטן, אַז יענער איז בעצם נים אויסן קיין איינגעני מיליטערישע אָפּשוואַכונג, נאָר זוכט בלויז אַרויפצוצוויינגען באַגרעניצונגען אויף דעם צווייטן. יעדער צד זוכט דערפאַר אויסצודרינגען וואָס ווייניקער באַגרעניצונגען פאַר זיך, און וואָס מער — פאַר יענעם.

דאָס גאַנצע "פשט'לען זיך" אויף דעם, ווי אַזוי מען זאָל שאַפן דעם באַזיס פאַר די באַגרעניצונגען, איז גערעכטעט אויף דער דאָזיקער ליניע. ווען פראַנקרייך וויל, למשל, מאַכן מאַנאַשע פאַר דעם באַזיס פון באַגרעניצונגען, איז דאָס דערפאַר, ווייל זי איז מער פאַראינטערעסירט אין דעם ביי פון א גרעסערער צאָל שיפן פון קליינערע מאַנאַזש. הויפּטזעכלאַך סובמאַרינען, — בעת פאַר אַזאַ יס-מאַכט ווי ענגלאַנד זיינען דוקא ווייטיק קריגס שיפן פון גרעסערן טיפּ, און א טאַנאַזש באַגרעניצונג וועט באַזונדערס שווער ווירקן אויף איר פלאָט.

ווען אין אַזאַ אַמאָספערע פון אומצופרידן קומט ענגלאַנד אין שנירן פרייוויליק איר פלאָטן פראָגראַם אויף פיר קרייצערן, איז דאָס א וויכטיקע דעמאָנסטראַציע פאַר פרידן. די בריטישע אַרבעטער רעגירונג דערוויזט דערמיט, אַז זי גלויבט מיט אַן אמת'ן אין דער אַרבעט פון דער פלאָטן קאָנפערענץ און איז שוין גרייט צו שניידן איר פלאָט איף'ן סמך פון די באַשלוסן, וואָס די קאָנפערענץ דאַרף ערשט אָנגעמען.

פונ'ם מיליטערישן שטאַנדפּונקט איז דאָס א ריזיקאַלישער שריט, און בריטישע צייטונגען פון קאָנסערוואַטיווער ריכטונג קריטיקירן שאַרף מאַק-דאָנאַלדס רעגירונג פאַר איר צוגעאייליטער, און זייער מיינונג, האַנדלונג, וואָס קאָן אויעקשטעלן אין געפאַר דעם צושטאַנד פונ'ם בריטישן פלאָט.

אָבער פרעמיער מאַקדאָנאַלד געפינט קאָנטיק, אַז עס לויגט זיך צו נעמען דעם דאָזיקן שריט. ער גלויבט, אַז ער וועט דערמיט העלפן אָפּרייניקן די אטמאָספערע ביי דער קאָנפערענץ און וועט שאַפן א געזינטערע אטמאָספערע פון קעגנזייטיקן צוטרוי און מער ערנסטער גרייטקייט צו גיין אויף הנחות.

פרעמיער מאַקדאָנאַלד איז, אַן צווייפל, באמת פאַראינטערעסירט אין שניידן די פלאָטן, נים נאָר כדי צו פאַרלייכטערן די שווערע לאַסט פון די פלאָטן-בודזשעטן, נאָר אויך כדי צו העלפן דורכדרעם אויסמיידן מלחמות אין דער צוקונפט. אויסער דעם איז ער אָבער שטאַרק פאַראינטערעסירט אין דעם דערפאָלג פון דער איצטיקער קאָנפערענץ, ווייל אַן דעם היינגט אָפּ דער פרעסטיזש פון זיין רעגירונג אין די אויגן פון די בריטישע ווייטערן גיפּאַ, וועלכע דערוואַרטן זייער פיל פון אים.

— צו ווייס אויפ'ן זעג פון בריינגען "קרבנות" אויפ'ן השבון פונ'ם בריטישן פלאָט, קאָן פרעמיער מאַקדאָנאַלד נים.גיין. — ער קאָן מיטאַמאָ נים ברעכן די ענגלישע יס-טאַראַיציע. ער מוז דאָ האַנדלען זייער פאַרזיכטיק, נים אויפצוריצן צופיל די בריטישע געפילן פאַר זייער פלאָט. אָבער די שרים וואָס ער האָט שוין געגומען זיינען גאַנץ געוואַנטע, און ער דערוואַרט מסתמא, אַז זיי זאָלן האָבן די נויטיקע פסיכאָלאָגישע ווירקונג, אויף דער קאָנפערענץ.

אויף וויפל ער וועט דערגרייכן זיין ציל, פאַרבלייבט נאָך צו זעען.

ווייניקע דאַרף קרינען גלייכע וואָל-רעכט

די שטאָם ווייניקע האָט איבער א דריטל פון דער גאַנצער באַפעלקערונג פון מאַניטאָבאַ. איר פאַרטרעטערשאַפט אָבער אין דער לעגיסלאַטור פון דער פראָווינץ איז בלויז צען פון א סך-הכל פון דריי-און-פיפציק. דאָס הייסט, ווייניקער ווי א פינפטל. אָדער בלויז עטוואָס מער ווי האַלב פון דעם וואָס איר קומט.

עס קומט אַזוי אויס, אַז דער ווייניקער פון אייסער ווייניקע האָט, אין דורכשנים, א שטים וואָס איז צוויי מאָל שטאַרקער, ווי די שטים פון א ווייניקע פעגער ווייליער. עס זיינען אָבער דאָ אייניקע וואָר-קרייזן אין דער פראָווינץ, וואו יעדן ווייליער שטימע האָט די וואָג פון דריי שטימען פון ווייניקע ווייליער.

עס איז נישט קיין איינציקע וואָגיקע אורזאַך, פאַרוואָס א ווייליער פון א פאַרוואַרפענעם ווינקל פון דער פראָווינץ דאַרף פון דער דאָזיקער פאַרוואַרפענער ווייליער צאָלט זיכער נים קיין העכערע שטייערן פון דעם דורכשניטלאַכן ווייניקער ביר-גער. אין איז פאַלשיטש נים מער באַזאָוסטזיניק פון דעם לעצטן. גיכער איז עס פאַרקערט.

פון די 53 מיטגלידער פון דער לעגיסלאַטור, האָט ווייניקער לויט דער פראָפאָרציע פון איר באַפעלקערונג, געדאַרפט האָבן נים ווייניקער ווי אַכצן אנשטאָט די צען וואָס זי האָט. דאָס וואָלט אויעקגעשטעלט די ווייניקערע ביירגער אויף דעם זעכן פלאַך פון וואָל-רעכט, ווי די ביירגער פון די אַי-בערעקע טיילן פון דער פראָווינץ.

ווייניקער פאַרשטייער אין דער לעגיסלאַטור האָבן שוין א סך מאָל געפאָדערט די אויסגלייכונג פון די ווייניקערע ביירגער אין זייער וואָל רעכט. אָבער דערווייל אַן רעזולטאַט, די טעג האָט מר. העיג ווידער געפאָדערט פון דער רעגירונג א נייע "דיסטריבוציע" פון די וואָל-קרייזן אין דער פראָווינץ, וואָס זאָל אויסגלייכן ווייניקערע באַפעלקערונג אין איר וואָל-רעכט.

מר. העיג האָט אבר אויך פאָרגעשלאָגן צו פאַרקלענערן דאָ צאָל מיט-גלידער אין דער לעגיסלאַטור פון דריי-און-פיפציק. אויף פערציק. מען קאָן מיט אים איינשטימען, אַז פאַר אַזאַ פראָווינץ ווי מאַניטאָבאַ איז גאַנץ גענוג אויסצוהאַלטן א לעגיסלאַטור פון פערציק מיטגלידער. מיר דיינקען אָבער נים, אַז די דאָזיקע פראַגע איז אַזוי וויכטיק, ווי די פראַגע פון די וואָל-רעכט פון די ווייניקערע ביירגער. צוליב דעם לעצטן וואָלט זיך אפשר געלוינט פאַרגרעסערן די צאָל מיטגלידער פון דער לעגיסלאַטור. אויף וויפל ס'איז שייך ווייניקער, איז מען וויל נים אויסדרייטערן צוויי געוויסע אור-זאַכן די אויסער-שטאַטיקע וואָל-קרייזן.

ליידער איז שווער צו דערוואַרטן, אַז די איצטיקע רעגירונג, וואָס שטיצט זיך הויפּטזעכלאַך אויף דער פאַרמער באַפעלקערונג, זאָל איינוויליקן אויף וועלכע ס'איז הנחות אין דער הינזיכט. זי קאָן. דאָך פון ווייניקערע שטאָט'קע באַפעלקערונג דערוואַרטן זייער ווייניק שטיצע פאַר זיך אין די שטאָטיקער באַפעלקערונג. דערוואַרטן זייער ווייניק שטיצע פאַר זיך אין די מערשאַפט פון דער שטאָט.

"ניד'ער מיט די מיגראַנטן"

(פעליטאָן)
פון י. בן-דוד

געבענשט זאָל זיין אונזער פראָווינציע-לע רעגירונג! אימער אויף דער וואַך צו פאַרטייריקן די אינטערעסן פון אונזער פראָווינץ, "שומר מאַסקאַשעוואַן לא ינום ולא יישן!"

איר האָט דאָך געהערט מסתמא פון די מעגאַנטן פון רוסלאַנד מיט וועלכע מיס-טער פאָרק האָט געוואָלט פאַרפלייצן אונ-זער פראָווינץ, אויב אונזער פראָווינציעלע רעגירונג וואָלט עס נים פאַרהיט.

איר האָט דאָך אויך געהערט ווי עס איז געלונגען דער סי. פּי. אַר. צו אַראַנזשירן אריינצובריינגען א טייל פון זיי אונטער איר אָפּמאַך.

אָבער דערפון האָבן די וועלכע זיצן אויף דער אַנדערער זייט פון דער אויס-געטריקנטער קאַליוושע פאַרדאָפּלט זייער וואַך, אַז מען זאָל שוין אַזאַ זאַך נים קאָ-נען מער טאָן.

לעצטע וואָך איז אַרויסגעגאַנגען א קאַנאַנ, אַז אויף דער אַנדערער זייט פון דער גרעניץ גרייטן זיך גאַנצע מאַסן פון אומגעוווינשטע פרעמדע אַריינצוקומען קאַנאַדע אַזוי גיך, ווי דער שניי וועט נאָר אַראָפּגיין.

דערפון געבראָכענע זיינען זיי און אויך פרעמד-שפּראַכיקע. קיין נאָרדיקס זיינען זיי נים. קיין בריטישע אויגן און לאַנגע קעפּ האָבן זיי נים.

פון אַסיאַציע מיט קאַנאַדער בירגער איז שוין אָפּגערעדט. קיין קעניג אַנערקע-נען זיי נים. פון אַלע אונזערע געזעצן לאַכן זיי זיך האָוס און ביי זיי האָט נים קיין דעמאָקראַטיע אָדער פּאָליטישע אָר-דענונג קיין ווערט.

פון סאָציאַל שטאַרנפונקט זיינען זיי אויך נים ווייטער ווינשגסווערט. יעדער פרוי האָט זייער א סך קינדער און די מוד-טערס לאָזן איבער זייערע קינדער אויף הפקר. קיין פאַמיליע זיינען נים ביי זיי.

לעבן — לעבן זיי אויף א זייער נידע. ריקן "סטאַנדאַרד" זיי לעבן אפילו אויף פיל ווייניקער ווי א כינעזער.

קיין פלייש פאַרזוכן זיי אפילו קיין איין מאָל אין דער וואָך נים.

אין זייערע רייזעס אַרום לאַנד צאָלן זיי קיינמאָל נים קיין באַן-געלט. זיי פאָרן נים אפילו "מיט דעם קאַנאַדוקטאָר". אלעס נע-מען זיי אומזיסט.

קיין פאַרמערס זיינען זיי נים. קיין אַר-בעטער נים, און אפילו קיין "סטאַרקי-פּערס" אויך נים. זיי זיינען אבסאָלוט נים קיין פּראָדוקטיווע מענשן. זיי זיינען שוין די אמת'ע פאַראַזיטן!

זיי טוען קיין האָבן נים אַריין אין קיין קאַלט וואַסער. אָבער לעבן, לעבן זיי פון דעם גרייטן, פון יענעמס האַרוואַניע.

קאַנאַ-ע האָט שוין אמאָל געהאַט צרות פון דעם טיפּ "אימיגראַנט". אידן קאָנען אים שוין פון לאַנג.

טראָץ די אַלע קוואַטאַ געזעצן האָבן שוין די פאַראייוויניקטע שטאַטן אויך פיל געליטן פון זיי די לעצטע פאָר יאָר.

* * *

אָבער אָט האָבן זיך שוין די "אומגע-ווינשטע עלעמענטן" באַוויזן ביי די גרע-ניצן פון סאַסקאַטשעוואַן!

די רעגירונג האָט באַשלאָסן צו "באַ-האַנדלען די פראַגע "אָן הענטשיקעס". מער וועט זי זיך נים לאָזן פאַרפירן מיט שיינע ווערטער וועגן טאָלעראַנץ, רחמנות, אַז א. וו.

זאָל קאַסטן וואָס עס וויל. סאַסקאַטשע-וואַן האָט באַשלאָסן אַז די אומגעוווינשטע עלעמענטן זאָלן נים אַריינקומען אין דער פראָווינץ, און אויב עטלאַכע וועלן זיך יאָ אריינ'גנב'ענען, — וועט מען אָנווענדן קעגן זיי די שטרייגנסטע "מיטלען.

פון "פריזאָן", דעפּאָרטאַציע, איז אָפּ-געריכט! — עס וועט אפשר קלינגען שווידערלאַך אין אייערע אויערן, אָבער די שטראָף, וועלכע די רעגירונג האָט פאַר דעם באַשטימט פאַר יעדן פון זיי, וועלכער וועט זיך אריבער'גנב'ענען אי-בער דער גרעניץ איז — טויט שטראָף! יעדער איז באַפולמעכטיקט צו טוי-טען די אומגעוווינשטע אימיגראַנטן וואו מען זאָל זיי נים באַגעגענען; איינציקוויי צו גאַנצע מאַסן.

עס איז דערלויבט צו נוצן יעדן קריגס-מיטל, גרויבער, גיפט, גיפטיקע גאַזן, דער-שטיקן א. א. וו. די רעגירונג מאַביליזירט אַלע אירע קראַפטן, וועט ליפערן פרייע גיפט צו אַלע ביירגער און וועט באַראַנקען די אַלע, וועלכע וועלן אַנטייל נעמען אין דעם קאַמף אַנטקעגן די "אומגעוווינשטע" און נים "פאַרגעצייטענע" אימיגראַנטן.

עס פאַרשטייט זיך, אַז עס האָבן זיך גלייך אָנגעשלאָסן אַן דעם קאַמף דער "ווירדיקער" בישאָפּ לאָיד און זיינע חסי-דים, אויך די ענגלישע, סקאָטישע און קאַ-נאַדישע פאַראיינען. נאָר אין וועט אפשר זיין אַנטוישט די הערן, אַז עס שליסן זיך אויך אָן אינ'ם קאַמף די אוקראַיינער, די דייטשן, די אונגאַרן און אויך אפילו די אידן, און ספּעציעל אַלע פאַרמער אַר-גאַניזאַציעס.

ניין, איך דערצייל אייך נים קיין באַ-בע מעשיות. עס איז דער ריינער אמת! אויב איר גלויבט נים דאָן פרעגט זיך אָן ביי דעם פאַראַמענטן פון רעדזשיינע.

ווילט איר דאָך וויסן וועד זיינען זיי עס די אומגעוווינשטע אימיגראַנטן אַנט-קעגן וועמען די רעגירונג האָט אָנגענומען אַזעלכע שטריינגע מיטלען.

קיין אידן זיינען נים. טראָצדעם, וואָס עס זיינען פאַראַן אַזעלכע מענשן וועלכע וואָלטן טאַקע געוואָלט ענלאַכע מיטלען קעגן די אידן אויך, אויב מען וואָלט זיי געלאָזט.

קיין ציגייַנער זיינען זיי אויך נים.

ווער זשע זיינען זיי? וועל איך אייך זאָגן נאָגע פשוט און אין איין וואָרט: היישעריקעס! "גרעס האָפּערס"! סאַס-קאַטשעוואַן האָט געגוג געלימן פון זיי אין די פריערדיקע יאָרן און האָט באַוויזן אויס'הרג'ענען אָדער פאַרטרייבן זיי.

איצט האָבן זיי'זיך נאָכאַמאָל באַוויזן ביי דעם אַמעריקאַנער גרעניץ און דער דעפּאַרטמענט פון אַגריקולטור פון דער פראָווינציעלער רעגירונג האָט דערפאַר געבענשט זאָל זיין אונזער פראָווינציע-לע רעגירונג! אימער אויף דער וואַך צו פאַרטייריקן די אינטערעסן פון אונזער פראָווינץ, "שומר סאַסקאַטשעוואַן לא ינום ולא יישן!"

איר האָט דאָך געהערט מסתמא פון די מעגאַנטן פון רוסלאַנד מיט וועלכע מיס-טער פאָרק האָט געוואָלט פאַרפלייצן אונ-זער פראָווינץ, אויב אונזער פראָווינציעלע רעגירונג וואָלט עס נים פאַרהיט.

איר האָט דאָך אויך געהערט ווי עס איז געלונגען דער סי. פּי. אַר. צו אַראַנזשירן אריינצובריינגען א טייל פון זיי אין איר אָפּמאַך.

אָבער דערפון האָבן די וועלכע זיצן אויף דער אַנדערער זייט פון דער אויס-געטריקנטער קאַליוושע פאַרדאָפּלט זייער וואַך, אַז מען זאָל שוין אַזאַ זאַך נים קאָ-נען מער טאָן.

לעצטע וואָך איז אַרויסגעגאַנגען א קאַנאַנ, אַז אויף דער אַנדערער זייט פון דער גרעניץ גרייטן זיך גאַנצע מאַסן פון אומגעוווינשטע פרעמדע אַריינצוקומען קאַנאַדע אַזוי גיך, ווי דער שניי וועט נאָר אַראָפּגיין.

דערפון געבראָכענע זיינען זיי און אויך פרעמד-שפּראַכיקע. קיין נאָרדיקס זיינען זיי נים. קיין בריטישע אויגן און לאַנגע קעפּ האָבן זיי נים.

פון אַסיאַציע מיט קאַנאַדער בירגער איז שוין אָפּגערעדט. קיין קעניג אַנערקע-נען זיי נים. פון אַלע אונזערע געזעצן לאַכן זיי זיך האָוס און ביי זיי האָט נים קיין דעמאָקראַטיע אָדער פּאָליטישע אָר-דענונג קיין ווערט.

פון סאָציאַל שטאַרנפונקט זיינען זיי אויך נים ווייטער ווינשגסווערט. יעדער פרוי האָט זייער א סך קינדער און די מוד-טערס לאָזן איבער זייערע קינדער אויף הפקר. קיין פאַמיליע זיינען נים ביי זיי.

לעבן — לעבן זיי אויף א זייער נידע. ריקן "סטאַנדאַרד" זיי לעבן אפילו אויף פיל ווייניקער ווי א כינעזער.

קיין פלייש פאַרזוכן זיי אפילו קיין איין מאָל אין דער וואָך נים.

אין זייערע רייזעס אַרום לאַנד צאָלן זיי קיינמאָל נים קיין באַן-געלט. זיי פאָרן נים אפילו "מיט דעם קאַנדוקטאָר". אלעס נע-מען זיי אומזיסט.

קיין פאַרמערס זיינען זיי נים. קיין אַר-בעטער נים, און אפילו קיין "סטאַרקי-פּערס" אויך נים. זיי זיינען אבסאָלוט נים קיין פּראָדוקטיווע מענשן. זיי זיינען שוין די אמת'ע פאַראַזיטן!

זיי טוען קיין האָבן נים אַריין אין קיין קאַלט וואַסער. אָבער לעבן, לעבן זיי פון דעם גרייטן, פון יענעמס האַרוואַניע.

קאַנאַ-ע האָט שוין אמאָל געהאַט צרות פון דעם טיפּ "אימיגראַנט". אידן קאָנען אים שוין פון לאַנג.

טראָץ די אַלע קוואַטאַ געזעצן האָבן שוין די פאַראייוויניקטע שטאַטן אויך פיל געליטן פון זיי די לעצטע פאָר יאָר.

* * *

אָבער אָט האָבן זיך שוין די "אומגע-ווינשטע עלעמענטן" באַוויזן ביי די גרע-ניצן פון סאַסקאַטשעוואַן!

די רעגירונג האָט באַשלאָסן צו "באַ-האַנדלען די פראַגע "אָן הענטשיקעס".

מער וועט זי זיך נים לאָזן פאַרפירן מיט שיינע ווערטער וועגן טאָלעראַנץ, רחמנות, אַז א. וו.

זאָל קאַסטן וואָס עס וויל. סאַסקאַטשע-וואַן האָט באַשלאָסן אַז די אומגעוווינשטע עלעמענטן זאָלן נים אַריינקומען אין דער פראָווינץ, און אויב עטלאַכע וועלן זיך יאָ אריינ'גנב'ענען, — וועט מען אָנווענדן קעגן זיי די שטרייגנסטע "מיטלען.

פון "פריזאָן", דעפּאָרטאַציע, איז אָפּ-געריכט! — עס וועט אפשר קלינגען שווידערלאַך אין אייערע אויערן, אָבער די שטראָף, וועלכע די רעגירונג האָט פאַר דעם באַשטימט פאַר יעדן פון זיי, וועלכער וועט זיך אריבער'גנב'ענען אי-בער דער גרעניץ איז — טויט שטראָף! יעדער איז באַפולמעכטיקט צו טוי-טען די אומגעוווינשטע אימיגראַנטן וואו מען זאָל זיי נים באַגעגענען; איינציקוויי צו גאַנצע מאַסן.

עס איז דערלויבט צו נוצן יעדן קריגס-מיטל, גרויבער, גיפט, גיפטיקע גאַזן, דער-שטיקן א. א. וו. די רעגירונג מאַביליזירט אַלע אירע קראַפטן, וועט ליפערן פרייע גיפט צו אַלע ביירגער און וועט באַראַנקען די אַלע, וועלכע וועלן אַנטייל נעמען אין דעם קאַמף אַנטקעגן די "אומגעוווינשטע" און נים "פאַרגעצייטענע" אימיגראַנטן.

עס פאַרשטייט זיך, אַז עס האָבן זיך גלייך אָנגעשלאָסן אַן דעם קאַמף דער "ווירדיקער" בישאָפּ לאָיד און זיינע חסי-דים, אויך די ענגלישע, סקאָטישע און קאַ-נאַדישע פאַראיינען. נאָר אין וועט אפשר זיין אַנטוישט די הערן, אַז עס שליסן זיך אויך אָן אינ'ם קאַמף די אוקראַיינער, די דייטשן, די אונגאַרן און אויך אפילו די אידן, און ספּעציעל אַלע פאַרמער אַר-גאַניזאַציעס.

ניין, איך דערצייל אייך נים קיין באַ-בע מעשיות. עס איז דער ריינער אמת! אויב איר גלויבט נים דאָן פרעגט זיך אָן ביי דעם פאַראַמענטן פון רעדזשיינע.

ווילט איר דאָך וויסן וועד זיינען זיי עס די אומגעוווינשטע אימיגראַנטן אַנט-קעגן וועמען די רעגירונג האָט אָנגענומען אַזעלכע שטריינגע מיטלען.

קיין אידן זיינען נים. טראָצדעם, וואָס עס זיינען פאַראַן אַזעלכע מענשן וועלכע וואָלטן טאַקע געוואָלט ענלאַכע מיטלען קעגן די אידן אויך, אויב מען וואָלט זיי געלאָזט.

קיין ציגייַנער זיינען זיי אויך נים.

ווער זשע זיינען זיי? וועל איך אייך זאָגן נאָגע פשוט און אין איין וואָרט: היישעריקעס! "גרעס האָפּערס"! סאַס-קאַטשעוואַן האָט געגוג געלימן פון זיי אין די פריערדיקע יאָרן און האָט באַוויזן אויס'הרג'ענען אָדער פאַרטרייבן זיי.

איצט האָבן זיי'זיך נאָכאַמאָל באַוויזן ביי דעם אַמעריקאַנער גרעניץ און דער דעפּאַרטמענט פון אַגריקולטור פון דער פראָווינציעלער רעגירונג האָט דערפאַר

דער אידישער ישוב אין בראַזיל

(א בריוו פון בראַזיל)

פון יעקב נאַכבין

אין בראַזיל עקזיסטירן צווייערליי אָר-אידישע עדה'ס, א ספּרדישע און אַן אַש-כנזישע. די ערשטע איז די עלטסטע אין לאַנד, און איז צוזאַמענגעשטעלט פון מאַ-ראָקאַנישע, שפּאַנישע, אַראַבישע און טער-קישע אידן. זיי שטעלן מיט זיך ניט פאַר דעם מין איד וועלכער ווערט בדרך כלל באַצייכנט מיט'ן נאָמען "יהודי". זיי זיי-נען אָרגאַניזירט און לאָזן זיך מקרב זיין צו נאַציאָנאַלע אונטערנעמונגען. אין דער הויפּט שטאָט האָבן זיי אַן אייגענעם בנין וואו עס פאַרזאַמלט זיך זייערע אַן אינסטיטוציע אונטערן נאָמען "בני הערצל".

די צווייטע אידן שטעלן מיט זיך פאַר די מזרח אירעפּייאישע אימיגראַנטן מיט א מערהייט איבער'ן גאַנצן לאַנד. עס זיי-נען אויף פאַראַן פראַנצויזישע, דייטשע, האָלענדישע, עסטרייכישע און ענגלישע אידן, וואָס קאָנען פאַררעכנט ווערן אַלס דער יהודישער טיפּ אין בראַזיל. די לעצ-טע האָבן זיך לחלוטין איזאָלירט סיי פון די ספּרדישע און סיי פון די אשכנזישע אידן. זיי זיינען פאַרטראָטן אינ'ם גרויס האַנדל פון אימפּאָרט און פינאַנצן. מען ווייסט נים צי די דאָזיקע אידן האָבן וועלכע אָרגאַניזאַציאָנעלע צווישן זיך. פונדעסוועגן, איז באַקאַנט גע-וואָרן אַז אין יאָר 1887, האָט א גרופּע פּראָגאַנדיזישע אידן, באַגריסט דעם בראַ-זיליאַנער קייזער דאָן פּעדראָ דער צווייי-טער, אין א טאָג ווען ער איז ניצל גע-וואָרן פון אַן אַטענטאַט.

אויסלאָזנדיק אין א זייט די היסטאָרי-שע עפּאָכע פון אידן אין בראַזיל, וועלכע הויבט זיך אָן אין יאָר 1500, און שפּרייט זיך פאַנאַנדער מיט א ברייטע בראַזיליאַ-גיע אַיבער'ן גאַנצן לאַנד, און אַיבער'ן גאַנצן דרום - אַמעריקאַנישן קאָנטינענט, — קאָן מען דאָס מאָדערנע ווידערשיינען פון אידן אין בראַזיל איינטיילן אין דריי פּעריאָדן:

1. די ספּרדישע אידן וועלכע זיינען טיילווייז "צוריקגעקומענע" צום אידנטום פון אַמאָליקער אַסימילאַציע אָדער אנו-סים; און טיילווייז ספּרדים וואָס זיינען אַיבערגעקומען קיין בראַזיל נאָכדעם ווי דער גרויס פירסט פאַמבאַל האָט אין יאָר 1773 געפּ'ועל'ט, א סוף צו מאַכן צו דער אינקוויזיציע אין פּאָרטוגאַל-בראַזיל. זייער אימיגראַציע האָט זיך אָנגעפאַנגען בערך מיט הונדערט און פופציק יאָר צו-ריק.

2. דער פּעריאָד פון דער אימיגראַציע פון יהודים קאָן בערעכנט ווערן מיט דעם אָנפאַנג פון ניינצעענטן יאָר הונדערט, און

3. די אימיגראַציע פון די מזרח-אידן וואָס פאַנגט זיך אָן מיט דער קאָלאָניזא-ציע טעטיקייט פון דער "איקאָ" אין בראַ-זיל, אין די ניינציקער יאָרן פונ'ם פריי-ערדיקן יאָרהונדערט.

מען קאָלקולירט אַז אין זעכצן שטאָטן פון בראַזיל וואוינען ניט ווייניקער פון פערציק טויזנט אידן, ד. ה. איין פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער באַפעלקערונג. דער קערן פונ'ם איצטיקן אידישן ישוב אין בראַזיל איז דער בעסאַראַבער אידישער אימיגראַנט. ער ווערט אָבער פאַרגאָסן פון א נייעם צופלוס פון פּוילישע און ליטווי-שע אימיגראַנטן וועלכע מאַכן אויס אַכ-ציק פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער אי-דישער אימיגראַציע אין לאַנד.

די בעסאַראַבער אידן האָבן זיך אין בראַ-זיל פאַרפלאַנצט פּעדלעריי. פּשוט'ע אי-דן, אָבער מיט א גוטן כאַראַקטער און מיט א סענטימענט פון אַחדות, פאַר זיי-ערע לאַנדסלייט, האָבן זיך איינער דעם אַנדערן געשטיצט מיט קרעדיט און מיט געלט ביז'ן אויפקום פון בעסאַראַביש-אי-דישע הורט-געשעפטן און אינדוסטריאַלן. כאַראַקטעריסטיש פאַר זייער סענטי-מענט פון אַחדות איז זייער געוואַלשאַפט-לאַכע אָרגאַניזיירונג אין פאַראייניגן וואָס האָבן כמעט אין אַלע פּראָווינצן געטראָ-גען דעם יעלן נאָמען: "אגודת אחים", אָדער "עזרה".

מיט דרייסיק און צוואַנציק יאָר צו-ריק האָבן זיך אין בראַזיל געטראָפן א צאָל אידישע סביבה מיט פיל קנאַפּערע קולטור באַדינגונגען ווי דאָס אָפּגעשטאַ-נענע בעסאַראַביע אין דאַמאָלסט געווען. א דאַנק דעם האָבן זיי זיך פון אָנפאַנג אָנגעוועגענע מאַסשטאַבן. די מעגלאַכקייט אין בראַזיל אויף די סאָציאַל-פּאָליטישע, עקאָנאָמישע און קולטורעלע געביטן זיי-נען פריי פאַר אַלערליי קלאַסן, און פאַר יעדן לויט זיינע פיאיקייטן.

אַבער נאָר אין דער טונקל און באַלד ווי עס פלעגט נאָר ליכטיק ווערן, איז ווי אי-בערגעביטן, אַן אַנדערער. ער פלעגט זיך פאַר'תמ'ט צעשמייכלען, און...

"אז מען זאָגט משוגע זאָלסטו גלו-בען!" — — —

אינגאַטשעס פלעגן ווען אים איבער-קייען פאַרשיידענע דערציילונגען.

ביי א טייל איז אויסגעקומען, אז ער איז אמאָל נכשל געוואָרן און געווינדיקט מיט אַן אשה. דעמע האָט זי געהייסן, און דאָס האָט ער זיך אַזאַ תשובה אויס-געקליבן, אַרומצוואַנדערן אין זיך מאַכן צו שאַנד און צו שפּאָט. און דערפאַר רופט ער זיך משה טעמע צו האָבן די בו-שה פאַר די אויגן...

און א טייל האָבן נאָכדערציילט, אַז ער האָט זיך אמאָל באַנוצט מיט א "שם", אַז דער שולחן זאָל זיך הויבן און דער שולחן האָט גענומען מאַנצן אַנטקעגן דעם אָרון קודש... דאַמאָלט איז ער גע-שטרויכלט געוואָרן...

און אייניקע ווידער זיינען זיכער גע-ווען, אַז טעמע איז זיין א געליבטע, וואָס אים פאַרשטויסן, און ער האָט געשוואָרן, כע שטעט האָבן זיך אידן קונה שם גע-ווען אַלס פייאיקע מענשן, און האָבן זיך אָפּגעשפּאַרט א געהעריקן איינפלוס אין די רעגירונגס ספערן. בכלל האָבן די בראַ-זיליש רעגירונגען א גוטע באַנעמונג צו דער אידישער באַפעלקערונג, ניט קוקנדיק אויף מאַנכע פּראָוואָקאַציעס פון אויס-לענדישע אַנטיסעמיטן.

אין ריא - גראַנדע - סול (דרום בראַזיל) קורטיביא, און אין ריא דע זשאַנעיראַ, האָבן אין איין צייט דייטשן מיט פּאָליאַ-קען פאַרשפּרייט פאַמפּלעטן מיט העצעס קעגן די אידן אין בראַזיל. אָבער דאָס איז גיך אונטערדריקט געוואָרן מיט דער הילף פונ'ם פאַרניפטיקן בראַזיליאַנישן זשורנאַליזם. געהיימע אייראָפּייאישע אָר-גאַניזאַציעס, האָבן שוין געפּרוּווט צו פאַרגיפטן די פאַרלאַמענטאַרישע קריזן, מיט העצעס צירקולאַרן, מיט געפעלאַ-כע אינסינואַציעס. אָבער זיי האָבן קיין שום ווירקונג ניט געהאַט. די בראַזיליאַ-נישע רעגירונג ניט געהאַט, און פאַר יעדן לויט זיינע פיאיקייטן.

אין פלאָריאַנאָפּאָליס מיט קנאַפּע 20 טויזנט אידן פאַרמאַכט עטלאַכע און פערציק פּאָליטישע, קולטורעלע און ווירטשאַפט-לאַכע אידישע אינסטיטוציעס, מיט נאָך צוויי מאָל אַזוי פיל אידישע אָרגאַניזאַצי-עס איבער'ן גאַנצן לאַנד.

די איינפלוסרייכסטע אָרגאַניזאַציע אין בראַזיל איז די ציוניסטישע פעדעראַציע, גרופּירנדיק אַרום זיך צענטערן אין אַלע אידישע ישובים. איר הכנסה פאַר פּאַ-לעסטינע פאָנדן איז ניט ווייניקער פון פינף און צוואַנציק טויזנט דאָלאַר. א יאָר. איצט האָט בראַזיל נאָר צוויי אידי-שע צייטונגען: איינע אונטער דעם נאָ-מען" אידישע פאָלקס צייטונג" מיט א גרויסער צירקולאַציע, רעפּרעזענטירנדיק דעם נאַציאָנאַלן באַוואוסטזיין פונ'ם רוב-בנין פון דעם בראַזיליש אידישן ישוב. א צווייטע, "אַנהויב" איז איר נאָמען, רע-פּרעזענטירט א ראַדיקאַלע גרופּע אין דער הויפּט שטאָט.

אויך אויפ'ן געביט פון ליטעראַטור זיי-נען פאַראַן אייניקע יונגע כחות וואָס צייכענען זיך אויס אין דיכטונג, פּראָזע און טעאַטער. אַלע שאַפן זיי כאַראַקטע-ריסטישע מאָמענטן פונ'ם אידישן לעבן אין בראַזיל. אייניקע פון זיי, האָבן זייער שריפטשטעלערישן אָנפאַנג אין דער אידי-שער אָנפאַנג אין דער אידישער פּרעסע פון אָרגעטינע און אייראָפּע. און זיי האָבן דאָס אויסגערופן די נויטווענדיקייט פאַר א אידישער פּרעסע. אין בראַזיל, וועלכע האָט זיך אָנגעהויבן צו באַוויזן אין דעם וויטן דרום-בראַזיל צוריק מיט פערצן יאָר, ביז זי האָט איר ווירקלאַכן תקון געפונען אין דער "אידישער פאָלקס צייטונג", אין ריא דע זשאַנעיראַ, און זי ווערט טאַקע געליטעט פונ'ם פייאיקן העברייאיש-אידישן דיכטער אין דרום אַמעריקע, שבתי קראַקושאַנסקי, א יונ-גער אינטעליגענט פון בעסאַראַביע וואָס האָט אימיגרירט קיין בראַזיל מיט אַכט יאָר צוריק.

אין אַלגעמיין שאַפט זיך דאָרט דאָס אידישע לעבן מיט א גרויס אימפּעט.

אין משך פון פינף יאָר זיינען געשאַפן געוואָרן אַכצן העבראַיאיש אידישע שולן. אין 1929 איז אין ריא דע זש

אונטער א פאלשער מאסקע

א העסטס סענסאציאנעלער ראמאן פון איבערגעבנהייט און באטרוג, פון ליבע :: :: און האס :: :: פון ש. ל.

(פארטזעצונג)

ביידע פרויען זיינען שיר געפאלן אין אנמאכט, דערהערנדיק פון דעם שרעק־לאכן באטרוג און פרוי מאריאני האט פארבראכן מיט די הענט און האט געיאמערט : —א, די באפאלמעכטיקונג ! —איך בין איצט פארלאָרן !

מיט פיל מי איז עס וואכלערן געלונגען ארויסצוקריגן פון איר, אז זי האט באפאלמעכטיקט דעם בארן צו פארוואלטען איר פארמעגן ווי אים וועט געפעלן.

— וואס זאל מען איצט טאן ?

— לויפן צו דער פאליציי האט פרוי מאריאני ניט געוואלט, זי האט אום קיין פרייז ניט געוואלט, אז עס זאל קומען צו אן עפנטלאכן סקאנדאל, און וואכלער האט דערקלערט אז ער האט איצט נאר איין האפענונג — צו כאפן דעם פארברעכער. און דערקלערנדיק אז אין א שטונדע ארום וועט ער פיל־לייכט זיין צוריק, איז ער ארויסגעלאפן פון הויז.

ער האט געכאפט א דראזשקע און איז צוערשט געלאפן צו דער באנק, וואו מען האט טאמס געזאגט, אז דער בארן האט שוין ארויסגענומען דאס גאנצע געלט פון דער באנק.

וואכלער האט ניט געצווייפלט, אז דער שווינדלערישער בארן איז מיט דעם געלט אנטלאפן נאך אויסלאנד : אבער אזוי ווי ער איז ערשט ניט לאנג צוריק געווען אין דער באנק, איז עס זייער מעגלאך, אז דער צוג נאך אויס־לאנד איז נאך ניט אפגעפארן און ער קאן אים נאך כאפן אויף דער אייזנבאן סטאנציע.

מיט דעם דאזיקן געדאנק האט וואכ־לער א רוף געטאן א דראזשקע, און אנ־געבאטן דעם בעל עגלה אז ער וועט קרי־גען א דרייפאכיקע באלוינונג, ווען ער וועט אים וואס אמשנעלסטן ברייננען אויף דעם באנהויף.

אזוי ווי שטורם האבן די פערד זיך געטראגן דורך די נאסן און אייניקע מינוטן איז וואכלער שוין געווען אויפ'ן באנהויף פונקט ראן ווען דער צוג האט שוין געהאלטן ביים אפפיין.

ער האט קוים באוויזן צו נעמען א בילעט און ארויפשטייגן אויף דעם צוג.

דאס איז געווען איינער פון די מא־דערנע צוגן, אין וועלכן די וואגאנען זיי־נען געווען פארבונדן דורך א לאנגן קאַ־רידאר. וואכלער האט באלד אנגעהויבן צו גיין פון איין וואגאן צום צווייטן און האט זייער פארזיכטיק באטראכט אלע פאסאזשירן.

און האט קוים אונטערגעדריקט זיין פרייזרנס געשריי אלס ער האט אין א וואַ־גאן ערשטן קלאס באמערקט דעם פאלשן בארן אליין.

אויף דער בארן האט אים דערקאנט און איז בלאס געווארן. — א, הער וואכ־לער, — האט ער אויסגערופן מיט א געצווונגענער פריינטשאפט. — איר ברייננט מיר געווים א נאכריכט פון מיין פרוי !

— יא, האט וואכלער געזאגט, — איי־ער פרוי פארלאנגט, — האט ער מיט א שמייכל געזאגט, — איר פארמעגן, וואס איז אין דער באנק אימער זיכע־רער אלס ביי אייך אין אויסלאנד.

דער גראף איז אויפגעשפרונגען : — מיין הער, — האט ער געפרובט זיך ביי־זערן, — איך האב מיט אייך קיינע געשעפטן. וואס איך וויל טאן מיט מיין פרוי'ס פארמעגן, איז מיין זאך, דארויף האב איך איר באפאלמעכטיקונג.

— איר זייט ניט דער געזעצלאכער מאן פון פרוי מאריאני, — האט וואכלער גע־זאגט קאלט, — איר זייט א שווינדלער, א באטריגער, אזוי ווי אייער פאלשער פרוי. אויב איר ווילט ניט מיטגעהן פרוי, אויב איר ווילט ניט מיטגעהן ארויסגעבן דאס געלט, לאז איך אייך גלייך ארעסטירן און מען וועט דאך שוין אויסגעפינען וואס פאר א פויגל איר זייט.

דעם דאזיקן מאל איז דער גראף גע־וואָרן צעמישט. דאס איז געווען דעם ערשטן מאל אין זיין לעבן, וואס ער איז געווען אזוי שרעקלאך פארצווייפלט.

— צום טייוול, — האט ער קוים ארויסגעקרעכצט. — נעמט די רייזע טאש מיט דאס געלט, אבער מיט דער באַ־דינונג, אז איר זאלט מיר ניט ארויס־געבן צו דער פאליציי.

וואכלער האט דערצו גערן איינגע־שטימט, דען די פרוי מאריאני האבן דאך אליין אויף געוואלט אויסמיידן א סקאנדאל. ער האט געעפנט די רייזע טאש אום זיך צו איבערצייגן אויב דאָ געפינט זיך ווירקלאך פרוי מאריאני'ס פארמעגן, דאן איז ער אריבער אין אנדער וואגאן און ביי דער ערשטער סטאנציע איז ער ארונטער און איז גע־פארן צוריק נאך ווין.

מען קאן זיך קוים פארשטעלן די גרוי־סע פרייד פון פרוי מאריאני אלס וואכ־לער האט איר צוריק געבראכט איר גאנ־צען פארמעגן.

אויס דאנבארקייט צו דעם העלדישן יונגערמאן האט זי צוגעשטימט אז ער זאל הייראטן מיט איר טאכטער חוה. די שיינע מיידל האט ווירקלאך געליבט נאך פון איר פריער יונגט, נאר זי איז פאר א קורצער צייט געווען פארבלענדעט פון דעם פאלשן בארן אלעקסאנדער. איצט, ווען דער באטרוג האט זיך ארויס־געוויזן, איז צו דער ליבע נאך צוגעקו־מען די דאנקבארקייט.

נאכדעם אין געהיים, אום די וועלט זאל ניט דערפארן פון דעם סקאנדאל איז די ביידע דאמען געלונגען געוועצלאך זיך צו שיידן פון זייערע פאלשע מענער און דאן איז געפייערט געווארן די הייראט פון טעאדער וואכלער מיט חוה מאריאני.

און אין יאר ארום ווען פרוי מאריא־ני האט געפיינט איר ערשטן אייניקל האט זי מיט טרערן אין די אויגן זיך דערמאנט ווי זי האט צוליב איר נארישן שטאלץ שיר אומגליקלאך געמאכט איר קינד און זיך אליין.

אין געאפל האבן זיי זיך ווידער צוזא־מענגעטראפן די ביידע פארברעכער : דער גראף און ליידי דאדלי, אבער ניט פריי־לאך איז געווען זייער באגעגענען זיך. אזוי ווי שניי אויפ'ן פייער, אזוי זיינען צע־שמאלצן געווארן אלע זייערע האפענונ־גען, מיט קוים עטלאכע הונדערט גולדן אין קעשענע זיינען זיי אהער אנגעקומען, אבער וואס פאר א ווערט האבן עטלאכע הונדערט גולדן אין דעם פארשווענ־ערישן לעבן פון א וויליאם העס און ליידי דאד־לי.

זיי זיינען פונדעסטוועגן אריינגעפאר־ן אין דעם רייכסטן האטעל אין דער גראף האט זיך א נאמען געגעבן מארקיז דע שאנטיליאן. דורך זיין באצויבערנדער קראפט, וואס ער האט באזעסן אויף פרויען, איז אים געלונגען צו געווינען די ליבע פון דער דערישער גרעפין, אליס צעדערשטראס, א באקאנטע מיליאנערשע, אן עלטערע דאמע וועלכע האט אים אנ־געבאטן אז ער זאל זיך גט'ן מיט זיין פרוי, ווי זי האט געגלויבט אויף ליידי דאדלי, און ער זאל מיט הייראטן.

די פארהעלטענישן צווישן דעם גראף און ליידי דאדלי זיינען מיט יערן טאג געווארן אלץ פיינטלאכער, אלץ אומער־טרעגלאכער. שוין לאנג ווי די שיינע און יונגע פרוי איז אים נאמאס געווארן, אבער אזוי לאנג ווי זי איז אים ניט געווען קיין שטערונג אין זיינע פלעגער האט ער איר געריטן. איצט אבער, ווען אים שטייט פאר אזא גלאַץ, ווען ער קאן הייראטן די דעניש גרעפין וועלכע האט א פארקעגן פון עטלאכע מיליאן דאלאר, וואס ער האט דערפארן פון זיכערע קוואלן, איצט האט ער אנגעהויבן צו האסן ליידי דאד־לי, און ער האט געזוכט פלעגער אזוי אזוי אינגאנצן פון איר פטור צו ווערן. ליידי דאדלי האט פארשטאנען זיינע געדאנקען, זי האט געוואוסט זיינע פלעגער, איר האס און אייפערזוכט איז געווען אן א גרעניץ.

אין א געוויסן טאג, ווען דער גראף און ליידי דאדלי זיינען געווען אין זייער צימער, האט ער זיין שיינער געליבטער געמאכט דעם פארשלאג, אז זיי זאלן זיך שיידן, ווייל זיי זיינען דאך ביידע ארים און קאנען ערגנפאלס ניט־עקזיסטי־רען. דערפאר זאל זי בעסער נעמען 20 טויזנט דאלאר וואס די גרעפין איז ווילליק איר צו געבן, אז זי זאל איינשטימען אים צו פארלאזן, אום ער זאל קאנען הייראטן די גרעפין.

ליידי דאדלי'ס אויגן האבן אנגעהויבן שפריצן מיט פייער.

— און איך וועל דיך די טובה ניט טאן, — האט זי געפריצט מיט די צייַן, — איך וויל ניט איינשטימען אויף דעם שמוציקן געשעפט.

— און פארוואס ניט ? — האט דער גראף געפרעגט און אין זיין שטימע האט זיך געהערט א באהאלטענער צארן.

— ווייל איך האב קיין חשק ניט די אפצוטרעטן צו דער גרעפין צע־ערשטראס

— ווער איינגטלאך דו ביסט ווייס איך ניט, אבער איך בין נאך אימער ליידי דאדלי, און איך וועל זיך ניט לאזן אפ־פטר'ן מיט א גדבה פאר מיינע רעכט !

— דיינע רעכט ? — האט ער גע־ברומט, — דו רעדסט אויך פון רעכט ? דו ביסט געווען מיין מעטרעסע, מיין געליבטע, וועלכע איך קאן צו יעדער צייט ארויסיאגן, ווען דו ווערסט מיר דערווי־דער.

פון ליידי דאדלי'ס געזיכט איז פאר־שוואונדן געווארן יערער בלוט טראפן. די־זע דערניידערונג האט איר געטראפן ווי א קויל אין הארצן.

— און ווער ביסטו ? — האט זי גע־מורמלט ווען איך בין דיין מעטרעסע, דאן ביסטו א מערדער ! און דו זאלסט דאנ־קען גאט וואס איך בין פארדאבן און איך האב זיך פארבונדן מיט דיר, ווען דאס וואלט ניט געווען דער פאל, וואלט איך דיר שוין לאנג איבערגעגעבן צו דער פאליציי.

— יא, איך בין געווען דיין מעטרעסע, אבער דאך האב איך מיינע רעכט אויף דיר, און וועל דיר דאס שוין באווייזן ! איך פארוואר דיר צו הייראטן מיט דער גרעפין, דו הערסט ?

— און אויב דו וועסט גיין קעגן מיין ווילן, דאן וועט די פאליציי דערפארן, אז דער מארקיז שאטילמאן איז אין דער ווירקלאכקייט דער פילפאכער מערדער, פרוען פארפירער און באטריגער וויליאם העס !

דער גראף איז געווארן בלאס. אין זיי־נע אויגן האט געברענט אן אומהיימלא־כער פייערל. עס איז אים איצט קלאר גע־ווארן, אז ער איז פאלשטענדיק אין די הענט פון ליידי דאלי, אז ניט ער איז איר הער, זאנדארן איר שקלאף, און ווען ער זאל זאגאר דאס מאל איר נאכגעבן, וועט ער דאך יערן טאג און יעדע מינוט מוזן ציטערן פאר איר.

א העלישער פייער פון האס און צארן האט געפלאקערט אין זיין הארצן און שנעל ווי א בליץ האט ער פון קעשענע ארויסגעבאפט א רעוואלווער און אזוי ווי א טיגער האט ער זיך אוועקגעטאן צו ליידי דאדלי.

(פארטזעצונג קומט)

אומזיסטיקער
ווייטיק!

כענשן זיינען אפט צו געדולדיק מיט שמערצן. ליידן ווען מען דארף עס ניט. גייען איינקויפן מיט א צערולטן קאפ. ארבעטן מיט שמערצן איבערן גאנצן קערפער.

און אספירין וואלט זיי געגעבן מא־מענטאלע היילף !

די בעסטע צייט צו נעמען אספירין איז אין דעם ערשטן מאמענט ווען איר דערפילט שמערצן. צו וואס אפלייגן די הילף בין דער ווייטיק האט שוין דער־גרייכט די העכסטע שטופע? פאקווואס צוריקהאלטן זיך צו נעמען א זאך וואס איז אזוי אומשעדלאך?

קעוט די איבערצייגטע אנווייזונגען צו אפשטעלן פארקילונגען, פארלייכ־טערן וויטיקן אין האלז, פארלייכטערן קאפוויטיק און די שמערצן פון נערוון, ריוריטיס, רומאטיזם און א. וו.

איר קאנט זיך אלעמאל פארלאזן אויף איר שנעלער באקוועמלאכקייט. אבער אויב דער ווייטיק האלט אן זעט זיך מיט א דאקטאר וועגן דער אורזאך.

BAYER ASPIRIN
TRADE MARK REG.

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE
BLADDER TROUBLES
RHEUMATISM
4087 THE PROPRIETARY

פאר איבער א דריטל יארהונדערט זיינען דאדס קידני פילס אנערקענט געווארן ווי א רפואה פאר רוקן־ברעכע־ניש, רומאטיזם, פענכער טראבלס און אלע אנדערע קראנקהייטן פאראורס־אכט פון פעלערהאפטע נירן. צו באַ־קומען ביי אלע דיילערס פאר 50 ס. א באקס, אדער 6 באקסעס פאר $2.50. אדער דירעקט, ווען איר שיקט צו דעם פריי, פון

THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

59טער יערלאכער סטייטמענט פון דער דאמיניאן באנק

טאטאל אסעטס העכער — גרויסע אויס־ברייטערונג פון אינדוסטריעלע הלוואות — פארדינסטן זיינען די גרעסטע אין באנק'ס געשיכטע.

דער 59טער יערלאכער סטייטמענט פון דער דאמיניאן באנק, וועלכער דעקט דעם קאלענדער יאר 1929 אנטהאלט מערק־ווירדיקע באוויזיע וואס באצייכנט דעם וואוקס פון די געשעפטן אין לאנד, און דעם וויכטיקן בייטראג פון דער דאזיקער באנק צו דער געזונטער און קאנסטרוקטי־ווער אנטוויקלונג.

דער סכום פון לויפנדע הלוואות וואס די באנק האט ארויסגעגעבן באטרעפט די סו־מע פון $73,693,000, א העכערונג אויף איבער $11,000,000 לגבי פאריקן יאר. דאס איבערצייגט, אגב, א גרעסערע אינ־דוסטריעלע באוועגונג אין 1929.

א נייער רעקארד איז דערגרייכט געווא־רען אין דעם טאטאל אסעטס וואס דער־גרייכט $154,181,000. דער באנקס ליק־וויד פאזיציע איז באזונדערס פעסט. — קעש רעזורוסן לויפן באטרעפט 26,852,000 דא־לאר און דער סכום פון אסעטס וועלכן מען קאן באלד נוצן, באטרעפט $67,774,000. די דאזיקע ציפערן מאכן אויס 20.27 פראצענט און 51.15 פראצענט לגבי די לייעביליטיס צום פאבליק. דער טאטאל דעפאזיטס באטרעפט $113,352,000 אין פארגלייך מיט — $115,341,000 ביים סוף דעצעמבער 1928.

די נעט פראפיטן דערגרייכן דעם העכס־טן פונקט אין דער באנק געשיכטע. די סומע איז $1,522,000, א העכערונג אויף $115,000 איבער דעם פאריקן יאר און וואס מאכט אויס 22.42 פראצענט אויף דעם אויסגעצאלטן קאפיטאל.

נאכדעם ווי ס'איז אויסגעצאלט געווארן דער געוויינלאכער דיווידענט און באנוס וואס האט באטראפן א טאטאל פון $885,000, זיינען געמאכט געווארן פאל־גענדע פראוויזיעס : $185,000 פאר פרא־ווינשעל און דאמיניאן טעקס; $50,000 די יערלאכע ביישטייערונג צו אפיסערס פענשאן פאנד; $300,000 אפגעשריבן פאר באנק געביידעס, וואס איז מיט $50,000 מער ווי אין פאריקן יאר. און א באלאנס פון $374,000 איז איבערגעטראַ־גען געווארן צום פראפיט און לאס אקאונט — א העכערונג אויף $102,000.

אין לויף פון יאר האט דער אויסגעצאל־טער קאפיטאל און דער רעזערוו פאנד פארגרעסערט צו $1,000,000 און דער טאטאל אינוועסטמענט פון שערהאלדערס באטרעפט איצט $16,367,000.

משה טעמע

(שלוס פון זייט 2)

געווען אנגעלייגטע געסט און פארר־עכנט געווארן כמעט ווי איינענע.

און אז משה טעמע האט גראדע דא־מאלט אהין פארבלאנדזשעט, האט שוין מער ניט געפעלט !

אלע האבן זיך אויסגעזעצט, — א ראד, און משה טעמען האט מען אוועקגעזעצט אין דער מיט און מען האט אים גענומען ריידן א כלה. און טאקע באלד חתונה מא־כען, און אויפן אָרט אפשפילן, באזינגען, באזאנגן . . .

משה טעמע איז געווארן ווי צעקאכט. דער עולם האט עס דערפילט און עס איז שטיל געווארן און משה טעמע האט זיך צעלאזט אויף א קול :

"מיין ברוליאנט איז אויף דער וועלט,
כ'קען צו איר ניט קומען !
וואו איך גיי און וואו איך שטיי,
ליגט זי מיר אין זינען ! "

און ער איז פון דארט ארויסגעלאפן ווי אן אפגעבריטער . . . און מער זיך אהין ניט געוויזן.

THE TRADERS TRUST COMPANY
אפיציעלע אסיינס, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס,
פינאנציעלע אגענטן
4טער פלאר, יוניאן טראסט בילדינג — טעלעפאן 26 892

ראָפּפּערס ראָזע

געמאכט אין ווינניפעג

הויך אין באהייצונג קוואליטי
נידעריק אין אַש

פרעגט אייער לאָקאלן דילער
אָדער

Fort William Coal Dock
Company Limited

דיסטריבוטאָרן

PHONE 27 606

THE DOMINION BANK

ניין־און־פופציקסטער יערלאכער סטייטמענט

דער ניין־און־פופציקסטער דזשענעראל מיטינג פון דער דאמיניאן באנק איז אפגעהאלטן געווארן אין דעם הויפט אפיס אין טאראנטא, מיטוואך, דעם 29טן יאנוואר, 1930, אויף וועלכן דער פאלגנדער סטייטמענט פון די געשעפטן פון דער באנק ווי דעם 31טן דעצעמבער, 1929, איז צוגעשטעלט געווארן.

לייעביליטיס

קאפיטאל סטאק איינגעצאלט		$ 6,996,030.00
רעזערווד פאנד	$ 8,996,030.00	
באלאנס פון פראפיט און פארלוסט אקאונט איבערגעטראגן	374,543.96	
דיווידענט נומ. 189, צאלבאר דעם 2טן יאנוואר, 1930	209,593.15	
באנוס איין פראצענט, צאלבאר דעם 2טן יאנוואר, 1930	69,943.90	
פריערדיקע דיווידענדס ניט אויסגעצאלט	3,576.64	
		$ 9,653,687.65
		$ 16,649,717.65
טאטאל לייעביליטיס צו שערהאלדערס		
נאוטס פון דער באנק אין צירקולאציע	7,690,312.00	
דעפאזיטס וואס טראגן ניט קיין אינטערעסט $25,248,748.45		
דעפאזיטס וואס טראגן אינטערעסט איינשלי־סענדיק אינטערעסט ביז היינט צו טאג 88,102,835.58		
	113,351,584.03	
אוואנסן אונטער דעם פינאנץ אקט	6,500,000.00	
באלאנסן שולדיק צו בענק אין קאנאדע	1,582,539.13	
באלאנסן שולדיק צו בענק און בענקינג קארעספאנדענטן אין אנדערע לענדער	2,803,658.29	
ביל'ס צאלבאר	22,632.00	
לייעביליטיס ניט אריינגערעכנט אין די אויבנדערמאנטע	539,791.88	
		132,490,517.33
לעטערס אף קרעדיט אויסשטייענד		5,041,068.30
		$154,181,303.28

עסעטס

גאלד און זילבער, און לויפנדע געלט	$ 1,500,930.06	
דאמיניאן רעגירונגס נאוטס	8,491,936.00	
דעפאזיט אין צענטראלע גאלד רעזערוון	1,500,000.00	
נאוטס פון אנדערע בענק	961,440.00	
אמעריקאנער און אנדערע אויסלענדישע געלדער	114,722.35	
כשעקס אויף אנדערע בענק	10,781,725.68	
באלאנסן שולדיק פון אנדערע בענק אין קאנאדע	21.46	
באלאנסן שולדיק ביי בענק און בענקינג קארעספאנדענטן אויסער קאנאדע	3,502,009.48	
		$ 26,852,785.03
דאמיניאן און פראווינציעלע רעגירונגס סעקיוריטיס (ניט איבער־שטיינגדדיק מארק ווערט)	14,365,735.47	
קאנאדער מוניציפאלע סעקיוריטיס און בריטישע, אויסלענדישע און קאלאניאלע פאבליק סעקיוריטיס אויסער קאנאדישע (ניט איבערשטייגנדיק מארק ווערט)	3,153,991.47	
איינזבאן און אנדערע באנדס, דעבענטשורס און סטאקס (ניט איבערשטייגנדיק מארק ווערט	2,321,457.16	
קאל און שארט (ניט איבערשטייגנדיק 30 טעג). הלואות אין קאנ־אדע אויף סטאקס, דעבענטשורס און באנדס און אנדערע סעקיוריטיס פון א געגונגענער מארק ווערט צו דעקן	14,076,369.51	
קאל און שארט (ניט איבערשטייגנדיק 30 טעג) הלואות אויסער קאנאדע, אויף סטאקס, דעבענטשורס און באנדס און אנ־דערע סעקיוריטיס פון א געגונגענער מארק ווערט צו דעקן	7,004,038.66	
אנדערע לויפנדע הלואות און דיסקאונטס אין קאנאדע (ארונ־טעררעכענענדיק רעבייט פון אינטערעסט) נאך באזארגן אלע שלעכטע און צווייפלהאפטע חובות		$ 67,774,377.30
		$ 73,693,206.49
אנדערע לויפנדע הלואות און דיסקאונטס אויסער קאנאדע (ארונ־טעררעכענענדיק רעבייט פון אינטערעסט) נאך באזארגן אלע שלעכטע און צווייפלהאפטע חובות	1,328,731.69	
ניט לויפנדע הלואות פאפגעשאצטער פארלוסט פארזארגט	85,938.77	
באנק געביידעס צו קאסט פרייז אויסער אראפגעשריבענע סומען	5,809,840.50	
ריעל עסטייט אויסער באנק געביידעס	1,503.28	
מארטגעדזשעס אויף ריעל עסטייט פארקויפט פון דער באנק	17,810.80	
דעפאזיט מיט דעם פינאנץ מיניסטער פאר דעם צירקולאציע פאנד	329,862.50	
אנדערע עסעטס ניט אריינגערעכנט אין די דערמאנטע	98,963.65	
		81,365,857.68
לייעביליטיס פון קאסטאמערס אונטער לעטערס אף קרעדיט ווי פער קאנטא		5,041,068.30
		$154,181,303.28

A. W. AUSTIN, President. C. A. BOGERT, General Manager.

אוידיטארס רעפארט צו די שערהאלדערס

מיר באריכטן צו די שערהאלדערס פון דער דאמיניאן באנק :—

דאס מיר האבן געאודיטער דעם אויבערשטן באלאנס בויגן ווי אום דעם 31טן דעצעמבער, 1929, און עס פארגליכן מיט די ביכער און וואוטשערס אין הויפט אפיס און מיט די שערטיפיק ריטורנס פון די ברענטשעס. מיר האבן געקראגן אלע נויטיקע אינפארמאציע און דערקלערונגען און לויט אונזער מיי־נונג זיינען די פארהאנדלונגען פון דער באנק, וועלכע זיינען געקומען אונטער אונזער אויפזיכט, געווען אין די רעכטע פון דער באנק.

A. B. SHEPHERD, C.A.,
of Peat, Marwick, Mitchell & Co.
ALFRED W. COLE, C.A.,
of Macintosh, Cole & Robertson.

טאראנטא, יאנוואר 17טן, 1930.

אידישע העלדן

שפּאַנענדער ראָמאַן פון'ם אידישן לעבן
אין דער צייט פון דער גרויסער מלחמה

פון י. נ.

(פאָרטזעצונג)

ווען שענבערג איז אָנגעקומען — איז זיין ערשטער באַפעל געווען אָפּצובינדן דעם שיכור'ן רוס און אים ברייגען אין א שטאַל אויף ר' זלמן רייצער'ס הויף, דעם פערד האָט ער איבערגעגעבן צו א סאָלדאַט און אליין האָט ער פאַרנומען זיין פּלאַץ אין דעם טרעגסט.

— דו וועסט בלייבן מיט מיר, — האָט ער געזאָגט צו מאיר מאַרגאָלים, — עס וועט זיך פאַר דיר אויך געפינען אַרבעט.

ער האָט דאַן נאָך אַמאָל איבערגעקוקט זיינע סאָלדאַטן, וועלכע זיינען אונטער דער ערד געשטאַנען איינגעבויגן, און אין זייערע הענט האָבן זיי געהאַלטן די געוועהר צו דער עפענונג פון גרוב. מיט איינגעהאַלטענע אָטעמס האָט מען נאָר געוואַרט, ווען דער שונא וועט אָנקומען.

אָבער זיי האָבן ניט לאַנג געאַרבעט וואַרטן.

איבער זייערע קעפּ האָט זיך פּלוצלונג אַריבער געטראָגן א געקלאַפּעריי, וואָס האָט זיך אונטערגעקייקלט ווי דער קראָך פון א גוואַלדיקן דונער. עס איז געווען א ווילדע יאָגעניש, א שרעקלעכער טרעמעל, און דיי מענשן אונטער דער ערד זיינען שיר פאַרטויבט געוואָרן. עס האָט זיך אויסגעוויזן ווי די ערד ציטערט און אונטער דעם געוועלב פון דער גרוב האָט דער טומל פון אויבן זיך געהערט נאָך פיל מאָל שטאַרקער.

— די רוסן! דראָיק! — האָט שענבערג דערקלאָרט.

דאָס איז ווירקלאַך געווען קאַפּיטאַן אַלעקסאַנדער ניקאָלייעוויטש כוואַסטונאָוו, וועלכער האָט זיך געאַרבעט מיט זיין לעגענדאַרישן אַטריאַד, אום צוזאַמענצושטעלן די לאַנד קאַרטע פון ביעליץ וועלכע האָט געזאָלט ווערן א רוסישע שטאָט.

כוואַסטונאָוו איז געווען זיכער, אז ער וועט ניט האָבן קיינע שווערקייטן צו איינגעמען ביעליץ. נוראָרט פאַר דער גאַנצער צייט וואָס ער האָט פאַרבראַכט אין פאַן קאַנווייצקים הויף האָט ער ניט געהערט פון עסטרייכישע סאָלדאַטן אין דער געגנט, און פאַר די אירן האָט ער דאָך כיט מורא געהאַט. — א סך זיינען אים געשטאַנען אין וועג די מיסליצער אירן?

און פילנדיק זיך גאַנץ זיכער, האָט כוואַסטונאָוו מיט זיין אַטריאַד ארויסגעשטורמט אויף דעם ביעליצער מאַרק, פאַר ביי ר' זלמן רייצער'ס הויז.

— זיי זיינען אַנטלאָפן, די זשידעס! — האָט ער געזאָגט מיט א שמייכל צו איינעם פון זיינע אונטער אָפיצערן, א שאָד די זשידאָווקעס; אין מיסליץ איז שוין געווען פריילאַכער, הם . . . מען דאַרף אָקערשט זעען, אויב זיי האָבן זיך ערגעץ ניט באַהאַלטן.

ער האָט א יאָג געטאָן זיין פערד מיט אין שטעטל צו דער שמילגער גאַס, דאָרטן וואו די שול איז געשטאַנען, וועגן רעגן דער אַטריאַד האָט זיך צעשפּרייט איבער דער שטעטל, אום צו רויבן און פּלינדערן אירע האָב און גוטס, אַזוי ווי זיי האָבן געטאָן אין מיסליץ.

אַלס פּלוצלונג האָט עס געגעבן א שרעקלאַכער קנאַל, וואָס האָט אויפגעציטערט, און אויפ'ן מאַרק אַנטקעגן ר' זלמן רייצעס הויז זיינען צוויי צענדליק רוסישע סאָלדאַטן געלעגן אויף דער ערד, אייניקע טויט, און אַנדערע קרעכצנדיק און זיך קרימענדיק אַזוי ווי שלאַנגען אין גרויסע שמערצן.

— מען שיסט! דער שונא! — האָט זיך דערטראָגן א ווילדער געשריי פון שרעק דורך דעם צושפּרייטן רוסישן אַט־ריאַד, וועלכער איז שוין געווען פאַרטיק חרוב צו מאַכן די אידישע הייזער.

א פעלדפעבל איז קוים געלונגען צו־ריקצוהאַלטן די סאָלדאַטן וועלכע האָבן געוואָלט אַנטלויפן.

ער האָט געוואָלט א קאָמאַנדע צו שי־סען, אָבער ער האָט ניט געהאַט אין וועמען.

— וואו איז דער שונא? — האָט איבערגעפרעגט, ווארפנדיק ארום זיך צעשראָקענע בליקן, — מען שיסט פון די הייזער!

אָבער די לאַרנס פון די פענסטער זיי־נען איבעראַל געווען צוגעמאַכט און די טירן פאַרשלאָסן.

א צווייטער קראַך פון מערערע ביקסן האָט שיר פאַרטויבט די צעשראָקענע רו־שישע סאָלדאַטן. דער דאָזיקן מאָל זיינען פינף געפאַלן טויט און צוועלף פאַרוואונ־דעט.

דער מאַרק פון ביעליץ איז געווען פאַר זייט מיט געפאַלענע רוסישע סאָלדאַטן און די לופט איז געווען אָנגעפילט מיט האַרצרייסנדע יאָמערן און קרעכצן פון די פאַרוואונדעטע.

— וואו איז דער קאַפּיטאַן? — האָט דער פעלדפעבל געדונערט. — מיר מוזן זיך פאַראייניקן מיט דעם קאַפּיטאַן'ס קאָמפּאַניע!

מען האָט זיך ניט געקימערט וועגן די טויטע און פאַרוואונדעטע, נאָר מען האָט זיך א וואָרף געטאָן צו דער שמילגער גאַס, פאַר דער שול, וואו כוואַסטונאָוו איז אוועק מיט א באַזונדערער קאָמפּאַ־ניע.

דאָרטן האָט זיך אָפּגעשפּילט די זעל־בע שוידערלאַכע סצענע, וואָס אויפ'ן מאַרק. דאָרטן האָט אים באַגעגנט א רעגן פון קוילן פון טרעגסט נומער צוויי, וואָס איז געווען אונטער דער קאָמאַנדע פון גייפעלר.

און אויך דאָ זיינען געפאַלן טויטע און פאַרוואונדעטע. אָבער דאָ האָט כוואַס־טונאָוו קיין אויגנבליק געטראַכט וועגן זוכן דעם שונא, נאָר ער האָט שנעל גע־וואָלט אַנטלויפן פון ביעליץ מיט דעם וועג דורך דער דייטשער גאַס.

דאָ האָט מען אים געגעבן א בלוטיקע אויפנאַמע פון דעם טרעגסט נומער דריי, וואָס איז געווען אונטער דער קאָמאַנדע פון דעם בלוטיקן "גזלן" באַכאַראַך.

אַלעקסאַנדער ניקאָלייעוויטש כוואַסטו־נאָוו האָט אַ'צט אינגאַנצן פאַרלאָרן דעם קאָפּ. ער האָט איצט גאָרניט געטראַכט, גאָרניט געוואָלט וויסן; ער האָט נאָר גע־האַט איין געדאַנק, אַז ער איז אַרומגעריי־נגעלט פון אַן עסטרייכישער ארמיי, וועל־כע האָט אים אַריינגעגאַרט אין א פאַסט־קע, און אַז מען וויל אים אָפּשניידן אַלע וועגן. ער האָט נאָר געקלערט ווי אַזוי צו אַנטלויפן און ער איז ארויסגעלאָפן פון ביעליץ ניט ארומקוקנדיק זיך זאָגאַר, אום צו זעען וואָס עס איז געווען פון זיין אַטריאַד.

און די סאָלדאַטן האָבן זיך געיאָגט הינטער אים אין א ווילדער אומאָרדנונג.

קוים זיינען זיי ארויס פון שטעטל אַלס לייטענאַנט לעווי מיט זיינע סאָלדאַטן זיינען פּלוצלונג ווי אויסגעוואַקסן פון דער ערד און האָבן זיך א וואָרף געטאָן קעגן די רוסן.

כוואַסטונאָוו האָט איצט דערזעען אַז די לאַגע איז א קריטישע.

פון הינטן ווערט געשאָסן פון דעם באַ־האַלטענעם שונא, פון פאָרנעט האָט מען אים אָפּגעשניטן דעם וועג, עס איז ניט א קיין מעגלאַכקייט צו אַנטלויפן, מען צווינגט אים צו קעמפן.

אין זיין פאַרצווייפלונג האָט כוואַס־טונאָוו געגעבן זיינע סאָלדאַטן א קאָ־מאַנדע צו שיסן.

עס האָט זיך פאַנאַנדערגעפלאַקערט א שרעקלאַכער קאַמף. די שונאים זיינען געווען אַזוי נאָענט איינער צום צווייטן, דאָס זיי האָבן נאָר געקאָנט געברויכן זייערע באַיאָנעטן און זיך שלאָגן מיט די הענט.

אָבער לייטענאַנט לעווי מיט זיינע סאָלדאַטן זיינען געווען פאַרבאַרייטעט, און כאָטש זיי זיינען געווען ווייניקער

תל־אביב כאַשליסט ניט צו האָבן דאָס יאָר קיין פּורים קאַרנעוואַל

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "א"טא")

תל־אביב, פעב. 4 (איטא). — דער יערלאַכער תל־אביב'ער פּורים קאַרנעוואַל צו וועלכן מענשן פון גאַנצן לאַנד און אפילו פון אויסלאַנד פלעגן קומען, וועט דאָס יאָר ניט פאָרקומען. אַזאַ באַשלוס האָט גאָר־וואָס אָנגענומען די תל־אביב'ער מוניציפּאַליטעט.

——(::)——

אַלטער פאַרמער פאַר־ברענט אויף טויט

פאָרטיידזש לאַ־פּריריי, פעב. 3. — ווילאַם וואַהילער, 65 יאָר אַלט, א פאַר־מער 12 מייל פון אַמאַראַנט, מאַנ. איז פאַרברענט געוואָרן אויף קויל ווען א שריפה האָט פאַרניכטעט זיין הויס.

וואַהילערס קערפּער איז שפּעטער געפו־נען געוואָרן פון שכנים אונטער די חור־בות פון דער הויז. מען גלויבט אַז ער האָט געשפּאַלטן האָלץ אין הויף ווען זיין הויז האָט זיך אָנגעצונדן און אַז ער איז פאַרברענט געוואָרן א פאַרזוך צו רע־טן זיינע חפצים פון הויז. אין דער צייט פון דער טראַגעדיע האָט זיך זיין פרוי גע־פונען אין סאַסקאַטון צו נאַסט ביי אירן א זון.

——(::)——

פּרוי טויט פון האַנטוך וואָס מען האָט געלאָזן ביי איר אין בויך נאָך אַן אָפּעראַציע

ערמאָנטאָן אַלט., פעב. 3. — מרס. רוט אַלסען, 27 יאָר אַלט, איז דעם 29טן יאַנואַר געשטאָרבן אין היגן דושענעראַל האָספּיטאַל, דריי טעג נאָך אַן אָפּעראַציע. א האַנדטוך 16 ביי 26 אינכשעס וואָס איז פאַרבליבן ביי איר אין קערפּער נאָך דער אָפּעראַציע האָט פאַראורזאַכט איר טויט.

א קאָראָנער דזשורי האָט שבת אויס־געפאָרשט דעם ענין, און די דזשורי האָט באַפעריט די דאָקטוירים פון וועלכער עס איז שולד.

"נאַטאַשאַ" ווידער אין קווינס טעאַטער

די אָפּערעטע "נאַטאַשאַ" וואָס איז גע־שפּילט געוואָרן לעצטן פרייטאָג אין שבת אָוונט, האָט אויסגענומען אַזוי גוט ביים עולם, אַז די קווינס טעאַטער פאַרוואַלטונג האָט באַשלאָסן אויפצופירן עס צום דריטן מאָל לעצטן מאָל הייניקן מיטוואָך.

פלאָרענס וויינס אין משה אוישער צו־זאַמען מיט לואיס קרעמער און מיט'ן גאַנ־צען אַנסאַמבל האָבן זייער שיינע ראָלן צו שפּילן, און די יעניקע וועלכע האָבן נאָך ניט געזעען די דאָזיקע פאָרשטעלונג וועלן האָבן גרויס פאַרגעניגן פון דער אָפּערעטע "נאַטאַשאַ".

זעט פלאָרענס וויינס, "די שיינע נאַטאַ־שאַ", צוזאַמען מיט מאָרים אוישער און לואיס קרעמער אין זייער שיינע ראָלן. איר וועט זיך העכסט אַמוזירן.

——(::)——

:: אַנב־אורחא ::

(שלוס פון זייט 1)

זיי, מען טרייבט זיי פון אַרטעלן. און דער "אַקטיאַבר" דערקלערט, אַז מען טאָר אפילו אויף זייערע קינדער קיין רחמנות ניט האָבן.

און דער "עמעס" שיקט אַרויס א פערסאָ־נאַל פון קאָרעספּאָנדענטן אין דעם אידי־שען געביט, אין קאַלינינדאַרף, — צו גע־פינען דערצו נאָך אמת'ע אידישע "קולאַ־קעס", — און זיי, די קאָרעספּאָנדענטן, וועלן שוין מסתמא זעען צו פאַרדינען זייער געהאַלט . . .

און זאָל די וועלט זעען, אַז מיר זיי־נען צו לייטן גלייך, און אַז מיר זיינען טאַקע געטרייע קאָמוניסטן, און א ברעקל "רעכטן אָפּנויג", רחמנא לצלן . . .

א דאַנק כאָטש די גויאים, וואָס זיי נעמען פון צייט צו צייט אין צוים די צו־פיל פּריטנע אידישע קאָמוניסטן, אַז ניט וואָלט פונ'ם אידישן לעבן דאָרטן שוין לאַנג קיין זכר ניט געבליבן.

אין צאָל פון די רוסן, האָבן זיי, די עסטרייכער דאָך פאַרנומען אויא פּאָזי־ציע. דאָס עס האָט אויסגעזעען, אַז פון די רוסן וועט ניט בלייבן קיין שריד ופליט.

לייטענאַנט לעווי, וועלכער איז געווען אין רעכטן פייער פון שלאַכט האָט נאָר געוואָלט דערגרייכן כוואַסטונאָוו'ן.

אָבער דער רוסישער קאַפּיטאַן, דער "העלד" פון מיסליץ, וועלכער האָט אין אַלע זיינע רעפּאָרטן צו גענעראַל בעזו־מאָוו, דערציילט אַז ער האָט געגומען אויך ביעליץ האָט זיך באַנוצט מיט דער געלעגנהייט און אין אַוועקגעלאָפן אויף זיין פערד, איבערלאָזנדיק די סאָלדאַטן אַליין אין קאַמף אויף לעבן און טויט.

ער איז געלאָפן צוריק אויפ'ן וועג צו פאַן קאַנווייצקי'ס מאַיאָנטעק, אום פון דאָרטן צו דערגרייכן צו מיסליץ און זיך אַריבערראַפן דעם גרעניץ.

ער האָט געוואוסט אַז מיט זיינע העל־דענטאַטן אין גאַליציע איז שוין צו ענדע, ווארום קוים האָט זיך שוין דאָ באַוויזן די עסטרייכישע ארמיי איז שוין פאַר אים ניטאָ דאָ מער וואָס צו טאָן.

כוואַסטונאָוו איז געלאָפן אויף זיין פערד, אַזוי ווי פון א פייער, און אין זיין האַרצן האָט געקאָכט ווי אין א קעסל, וואָס גראַדע איצט זיינען אָנגעקומען די פאַרפלוכטע עסטרייכער.

(פאָרטזעצונג קומט)

NEW PALACE THEATRE
היינט און מאָרגן
"משוגע פון פאַרגעניגן"
א ריידנדיק בילד. אויך ריידנדיקע קאָמעדיע און ריידנדיקע נייעס

קווינס טעאַטער
ווילקאָמען אונזערע געסט
מיטוואָך דעם 5טן פעברואר
אויפן פאַראַנג פון פּובליקום שפּילן מיר צום לעצטן מאָל אונזער גרויסן סוקסעס
"נאַטאַשאַ"
אָפּערעטע אין 3 אַקטן
15 נומערן געזאַנג
קומט זעען צום לעצטן מאָל אונזער סוקסעס פּיעסע
באַזאָרגט־זיך שוין מיט טיקעטס

ביי דער טיי פאַר דעקלאַסירטע

מרס. א. זלאָבינסקי וועט זיין איינע פון די אויפזעערינס ("האָסטעס") ביי דער טיי צו גונסטן די דעקלאַסירטע אידן, וואָס ווערט געגעבן מאָרגן, מיטוואָך, אין ראָזענד נאַרדנס, פּאָרטעדזש אַוועניו.

אויב איר ווילט אייער געלט זאָל זיין זיכער, שיקט עס דורך דער
קענעדיען נעשאָנאַל עקספּרעס
CANADIAN NATIONAL EXPRESS
יעדע קבלה (רעסיט) אין נאַראַנטירט ביי דער רע־גירונג. נאָכדעם ווי דאָס געלט ווערט אויסגעצאָלט, באַקומט איר צוגעשיקט אחיים א אונטערשריפט פון דער פערזאָן וואָס האָט דאָס געלט באַקומען.
Canadian National Express
355 McGill St., Montreal
אדער דורך דעם נאַענסטן אָפּיס צו אייך יעדער סטיישאָן איידזשענט פון דער קענעדיען נעשאָנאַל איינגאַנג
קאָן שיקן געלט
ווען איר שיקט פּעקלאַך, פרעגט שטענדיק פאַר קענעדיען נעשאָנאַל עקספּרעס

פרעגט פאַר —
סורים קוילן
"נעגראַבן אין דעם ביינפּעיט דיסטריקט"
$7.00 א טאָן
אַלע ראַיאָנע דילערס האָבן עס
פרעגט פאַר די פאָלגנדע סטאַנדאַרד ברענדס:
קרעסענט — איסטערן ביינפּעיט — דאָמיניאָן
סילקסטאָן

א פעאיקער עקספּיריענסד באַ אין דזשענעראַל סטאָר ביזנעס וויל איר־ווערן פון $1.000 ביז $1.500 אין א ביזנעס וואו זיין געלט זאָל זיין געזי־כערט, ענטוועדער פּאַרטנערשיפּ אָדער סאַלאַרי און קאָמיסיאָן.

גוטע גראָסערי און בוטשער מיט מאָנאַטלאַכן אומזאַץ פון $3,000, אַרויס פון ווייניקער סיטי לימיטס. א ווירקלאַך גוטע ביזנעס פאַר דעם ריכ־טיקן מאַן. אַמווייניקסטנס $2,500 נייטיק צו הענדלען די ביזנעס.

6 רומיקער קאָטעדזש מיט הייסע וואַסער באַהייצונג. און א 5 רומיקע הויז אויף א קאָרנער לאָט 100 ביי 50, מיט פּאַרקויפּט ווערן פאַר דער אומ־גלייבלאַך ביליקער פּריין פון $2,000.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

היינט אויף דער ראַדיאָ

CKY 780
7.00—מוזיק.
7.30—קאָלומביאַ האַלבע שעה מוזיק.

CNRW 780
9.00—סי. ען. אַר. טראַנסקאָנטינענטאַל נעטוואָרק

CJGX 475.9
יאָרקטאָן
7.15—פאַרמערס פריידי ראַדיאָ שעה.

CJRW 499.7
פלעמינג
5.40—מוזיק.
6.00—אָנקל פּיטער
7.00—סטודיע מוזיק.
8.03—אוירל הילס אָרקעסטער.

WTMJ 620
6.00—מילוואוקי. מוזיקאַלישע פּראָגראַם.

WLW 700
7.00—סינסינאַטי. פאַרשייד. פּראָגראַם. קלאַסיקס.

WHK 1390
7.00—קליוולאַנד. פאַרשייד. פּראָגראַם.

WBAP 800
8.00—פאָרט וואָרט. מוזיק. פּראָגראַם

WOR 710
8.30—נואַרק. אָרקעסטער. געזאַנג.

WLW 700
9.00—סינסינאַטי. בענד קאָנצערט.

WMAQ 670
9.00—שיקאַגאָ. מוזיקאַל. פּראָגראַם.

WBBM 770
9.30—שיקאַגאָ. פּראָגראַם. מוזיק.

KMOX 1090
10.30—סט. לואיס. אָרקעסטער.

WBBM 770
11.00—שיקאַגאָ. אָרקעסטער. אָרגאַן

WLW 700
11.00—סינסינאַטי. גיבסאָן אָרקעסטער.

WMAQ 670
11.00—שיקאַגאָ. טאַנץ מוזיק.

WDAF 610
11.45—קענזאַס סיטי. פאַרווייַלונג.

WENR 870
11.45—שיקאַגאָ. וואַדעוויל.

The Manitoba Auto Painting & Body Works
71 MAIN ST. PHONE 28 791
באַדי בילדינג, פעדער און באַדע ריפּעירס אַסעטיליין וועלדינג
דוקאָ פיינטינג אונזער ספּעציאַליטעט
20% אָרנטער פון זומערדיקע פּריין ביז סוף פעברואר
באַדינונג און צופרידנהייט אונזער מאָטאָ.
ALF H. KAUFMAN, Manager

סטריט קאַר פּאַקסן
ווייסט איר אַז —
אין 1929 האָט די ווייני־פּעג סטריט ריילוויי סיס־טעם געטראַוועלט מיט 1,133,622 מייל מער און האָט געפירט פּאַסאַזשירן מיט 4,010,106 ווייניי־קער ווי אין יאָר 1920.
Winnipeg Electric Company

קוראַזש, אַן אידייע און־
געלט. מען דאַרף האָבן די אַלע דריי זאַכן כדי צו עפע־נען היינט א ביזנעס. און דאָס לעצטע איז אַזוי ווי־כ־טיק ווי דאָס ערשטע. אויב איר ווילט זיין אין ביזנעס פאַר זיך אַליין, זייט זיכער צו האָבן גענוג געלט צוערשט. דער זיכערסטער און בעסטער מיטל צו קריגן געלט איז צו שפּאָרן דאָס. דער דאָזיקער אָפּיס וועט אייך העלפן מיט 3½% קאָמפּאָונד אינטע־רעסט
The Province of Manitoba Savings Office
Donald & Ellice and 984 Main St.

אדווערטייזט אין "דאָס אידישע וואָרט" — עס וועט זיך אייך באַצאָלן

קלאַסיפייד סעקשען — Classified Section

ספּעציעלע פּרייזן פאַר אַדווערטייזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג

איין מאָל, 5 ס. פּער "אַגייט ריין"		פאַר 3 מאָנאַטן,	$2.15 "
פאַר א וואָרט, 20 ס.	"	פאַר 6 מאָנאַטן,	$4.00 "
פאַר א מאָנאַט, 75 ס.	"	פאַר 1 יאָר,	$7.50 "

:: צו פאַרענטן :: FOR RENT

צו פאַרענטן אָדער צו פאַרקויפן א לייר־ריקע סטאָר מיט דריי רומס, אין א גוטן לאָקיישאָן. זיך ווענדן אין 282 רעדוואוד עוועניו.

צו פאַרענטן צוויי פוירנישט רומס פאַר א קאָפּל אָדער סינגל, מיט אָדער אָן באָרד אַלע באַקוועמלאַכקייטן. זיך ווענדן אין סוויט 10 ריפּסטיין בלאָק.

צו פאַרענטן א 5 רום סעמי מאָדערן הויז נאָענט צו א סקול. מען קאָן אריינמופן דעם 15טן פעברואר. זיך ווענדן צו
MISS PATTERSON
465 Flora Avenue Winnipeg

צו פאַרענטן א דריי רום סוויט מיט א באַלקאָני אין א פריוואַטער הויז, מיט א עלעקטרישן אויוון און שטענדיקע הייסע וואַסער. זיך ווענדן 662 מאַניטאָבא עוועניו.

צו פאַרענטן א גרויסע געפוירנישטע רום פאַסיק פאַר איינעם אָדער צוויי פערזאָן. נאָענט צו מיין סטריט. טעלעפאָניר 52 041 אָדער זיך ווענדן 270 באַראָס עוועניו.

צו סובלעטן א דריי רום סוויט, מיט סטים באַהייצט און שטענדיקע הייסע וואַסער. זייער ביליק. זיך ווענדן סוויט 7 נאָרטערן בלאָק, 92 מעקגרעגאָר סטריט.

נעשעפט געלעגנהייטן — Business Opportunities

פאַרלאַנגט א מאַן מיט $3.000 אָדער מער צו אינוועסטירן אין איינער פון די בעסטע פּראָפּאָזישאָנס אין איין־ניפּעג. פּאָזיטיוו א זיכערער אינוועסט־מענט. פאַר מער איינצעלהייטן זיך ווענ־דען צו ד. א. וו. באַקס 7108.

צו פאַרענטן אָדער פאַרקויפן א סטאָר געבייטע אין א גוטע לאָקיישאָן מיט פיקס־טשורס און פיינער וואוינונג אין א שטע־טל אין אַסאָסקאַטשעוואַן מיט א באַפעל־קערונג פון אַרום 150. גרויסע גוטע טע־ריטאָריע. בלויז איין דזשענעראַל סטאָר אויצט. די סטאָר וועט פאַרקויפט צוליב דעם טויט פון דעם איינגעטימער. פאַר מער איינצעלהייטן שרייבט צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 7152.

צו פאַרקויפן א סטאָר אין דער נאָרט ענד. בילדינג אין אָפּגעשאַצט אין $4.500, דער סטאָק און פיקסטשורס $1.800. קליינער מאָרטגעדזש. איינגעמיער וועט פאַרבייטן אויף א הויז אין סט. דזשאָנס דיסטריקט.
W. J. SCHADEK & CO. LTD.
311 McIntyre Blk. Phone 22 782

אָפן אָוונט ביז 8 אויינער.

סיגאַר סטענד, בעסטער לאָקיישאָן. פיקסטשורס $250. רענט $65. סטאָק, $1.000. א זעלטענע געלעגנהייט.

דזשענעראַל, מוז שנעל פאַרקויפן, סטאָק $7.500, רענט $25, אין בעסטן קראָפּ דיסטריקט, נאָדערן סאַסק. סייל־ס $45.000 א יאָר. קליינער קעש פּיימענט וועט עס קויפן. איילט זיך צו.

גראָסערי, נאָרט ענד, גוטער געשעפט, מיט גוטער וואוינונג, און א עקסטרא קאָ־ערדזש ביי דער זייט. וועט פאַרקויפן פּראָפּערטי ביליק אָדער בייטן אויף נאָרט ענד הויז.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט
ת. פערלמאַן, י. יאַ. נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

:: שטעלע פאַרלאַנגט :: SITUATION WANTED

נוירס פון רוסלאַנד פאַרלאַנגט אַרבעט ביי קראַנקע, בייטאָג. מאַסאַזשירן, באַנקעט און ביי קינדערלעכן. מעסיקע פריין. טעלעפאָן 51 770.

פול עקספּיריענסד קלאַרק, גוטער סיילס־מאַן, בעסטע רעפערענסעס, פאַרלאַנגט א שטעלע אין א דזשענעראַל סטאָר. זייליק צו גיין פאַר א פּראָוואַן פאַר א מאָנאַט צייט. רעד ענגליש פאַרגעצויגן, כאָטש איך רייד אויסלענדישע. שפּראַכן פעד־עקס. זיך ווענדן צו ד. א. וו. באַקס 7112

אין פּעלעס טעאַטער

היינט ווערט אין פּעלעס טעאַטער גע־וויזן א דורכאויס ריידנדיק פּאַקס מואוויי־טאָן בילד "משוגע פון פאַרגעניגן", מיט אַל סטאָר קעסט. דאָס איז זייער א שפּאַנענד און אַמוזירנדיק בילד וואָס פאַר־עס שאַפט גרויס פאַרגעניגן צו די צושויער. עס ווערט אויך געוויזן אַן אַמוזירנדיקע ריידנדיקע קאָמעדיע און ריידנדיקע נייעס — זעט די דאָזיקע בילדער אין דעם שיי־נעם פּעלעס טעאַטער.

:: פערזענלאַכעס :: PERSONAL

דר. דזש. ה. דיקסאָן (דאַנטיסט)
814 סאָמערסעט בלאָק
אָפיס שטונדן 9—6 און ביי אַפּאָינטמענט
טעלעפאָן 26 959 — רעז 45 982

PROF. SCOTT 88 106
290 פּאָרטעדזש עוו. איבער לייסאָמס טעאַטער
נייסטע בעסטע פּאַקס טראַס און וואַלץ סטעפּס
קלאַסן און סטריקטלי פּריוואַטע לעסאָנס.
פּופּלער קורס פון לעסאָנס $5.00

אַנדערוואוד
טראַנבאַרער — טייפּרייטער
4 בענק סטאַנדאַרד קיבאָרד
געשיקט אויף אָפּראַוואַל
זייער לייכטע טערמס
UNITED TYPEWRITER CO. LTD.
Canada Bldg. Donald St.

סעקאָנד הענד סייפס און וואָלט טירן, האַלב פּרייז. סייפס געפענט און פאַרבייכט. קאָמבינייזאָנס געענדערט (אַלע סאָרטן סייפס).
CANADIAN DIEBOLD SAFE CO.
183 Notre Dame E., Winnipeg, Man.

פאַונדריישאָנס פאַר מצבות געמאַכט אויף פאַרריכט פאַר אייער צופרידנהייט.
JOHN SCHALER
Phone 5993921

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפּינג סערוויס
ס. א. פּאַרטינאַל
— מיט —
דזשאַ. לום און קאָמפּאַני
Chartered Accountants, Auditors
204 ווינעיג בלאָק, טעלעפאָן 23 942
רעזידענס פאָן 24 524

קויפט אייער פוירניטשור און פוירנישינגס
פון
Dominion Furniture Co., Limited
אין האָט פאַרגעניגן פון דעם נייעם יאָר וואָס אזוי־פיל מענשן האָבן אייך געוואונשן.
לייכטע טערמינען אַראַנזשירט.
באַמערקט דעם אדרעס
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

איר קאָנט קריגן אייער לאָנדרי געוואַשן ביי יעדער פון אונזער באַרענונג דורך בלויז אָפּרופן 2093. קאָנטרי פּונקטן קאָ־נען דאָס שיקן ביי מעיל אָדער עקספּרעס און אָרדערס וועלן פּינקטלאַך אַטענדעט ווערן.
CHRISTIE LAUNDRY
Phone 2093 Saskatoon, Sask.

איר וועט זיין צופרידן מיט די שניי־ווייסע געוואַשענע וועש וואָס מיר מאַ־כען. פּלוס רוסט אונז אָפּ.
INDEPENDENT LAUNDRY LTD.
2075 Broad St., Regina
E. L. SLADE, Mgr.
Phones 7055 & 4422,

וואַנצן און קאַקראַטשעס
פאַרניכטעט. אַרבעט גאַראַנטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

:: צו פאַרקויפן :: FOR SALE

צו פאַרקויפן א צוויי שטאָקיקע פריים גע־ביידע, סטאָר און וואוינונג אויבן. 1583 מיין סט. 52½ פוס פראָנטעדזש, פּריין $5.500. זאָל ווענדן אין 450 מאָנטעגו עוו.

צו פאַרקויפן א דזשענעראַל סטאָר אין א גוטער פאַסאָקאַטשעוואַן ביזנעס שטעטל. סטאָק אַרום $12.000. יערלאַכער אומזאַץ $50.000. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 7102.

צו פאַרקויפן א האַרדוואַר און אימפּלע־מענטס ביזנעס, יערלאַכער אומזאַץ $65,000 זיך ווענדן
P. O. BOX 110
SWIFT CURRENT, SASK.

צו פאַרקויפן א סינגער נייי־מאַשין, כמעט ווי ניי. קייליאַכדיקע שפּולע. מוז באַלד פאַרקויפט ווערן פאַר $30 טעל. 35 872.

אַן אַדווערטייזמענט אין דאָס איד. וואָרט ברייגנט רעזולטאַטן

וואַנקאָווער אויפמערקזאַם!
מיר זוכן א פאַרטרויענסווירדיקע פערזאָן וואָס זאָל אונז רעפּרעזענטירן אַלס אַגענט פאַר
מאַנישעוויץ'ס מצות
און אַנדערע פּראָדוקטן אין און אַרום וואַנקאָווער
פאַר דעם ריכטיקן מאַן האָבן מיר א גוטע פּראָפּאָזישאָן מיט פּריין וועלכע וועלן באַהילפיק זיין צו בייקומען פון אַנדערע.
זיך ווענדן גלייך צו
The Adelman Importing Co.
197 PRINCESS ST. WINNIPEG

בשר כשר
איך מאַך באַקאַנט צו אַלע מיינע פריינט און באַקאַנטע און צו אַלע ווייניפּעגער אידישע פרויען, אַז איך האָב דערעפנט א
בוטשער שאָפּ
אין 589 מאַניטאָבא עוועניו, קאָרנער מעקגרעגאָר
וואו איך פאַרקויף די
בעסטע פלייש צו זייער מעסיקע פּריין
קומט און איבערצייגט זיך
פאַר אַרענטלאַכער באַהאַנדלונג גאַראַנטירט מיין נאָמען
מ. גאַנעצקי
589 מאַניטאָבא עוועניו, קאָר. מעקגרעגאָר

סטאָרקיפּערס ווילט איר מאַכן א דערפאָלגרייכן סטאָרקיפּערס
סייל אָדער אַקשן סייל?
איך שטעל מיין דערפאַרונג צו אייער דינסט, — איך האָב פאַר די לעצטע פאַר יאָר דורכגעפירט גרויסע, דערפאָלגרייכע סיילס פאַר פאַרשיידענע סוחרים אין מערב קאַנאַדע. איר דאַרפט גאָרנישט ניט צאָלן אויב דער סייל איז ניט קיין דערפאָלג — איך נעם אויף זיך די פאַראַנטוואָרטלאַכקייט.
MAX STEIMAN SALES SYSTEM
135 Machray Avenue Winnipeg